



**Sveriges Lantbruksuniversitet**  
**Fakulteten för Veterinärmedicin och husdjursvetenskap**  
**Institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi**  
**Hippologenheten**

**K72**

**Examensarbete på kandidatnivå**

**2017**

**DEN ÄLDRE GENERATIONENS  
TANKAR KRING  
RIDUNDERVISNING FÖRR, NU OCH  
FÖR FRAMTIDEN**

*Linnéa Eriksson och Agnes Sjöström*

**Uppsala**

**HANDLEDARE:**

*Susanne Lundesjö-Kvart, Hippologenheten, SLU*

---

Hippologiskt examensarbete (EX0497) omfattande 15 högskolepoäng ingår som en obligatorisk del i hippologutbildningen och syftar till att under handledning ge de studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Föreliggande uppsats är således ett studentarbete på G2E nivå och dess innehåll, resultat och slutsatser bör bedömas mot denna bakgrund.

**SLU**  
Sveriges Lantbruksuniversitet

*Den äldre generationens tankar kring  
ridundervisning förr, nu och för framtiden*

*Linnéa Eriksson och Agnes Sjöström*

*Handledare: Susanne Lundesjö-Kvart  
Examinator: Gabriella Thorell*

*Examensarbete inom hippologprogrammet, Strömsholm 2017  
Fakulteten för Veterinärmedicin och husdjursvetenskap  
Institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi  
Hippologenheten  
Kurskod: EX0497, Nivå G2E, 15 hp*

*Nyckelord: Ridsport, pedagogik, ridlärare, tränare*

*Online publication of this work: <http://epsilon.slu.se>  
Examensarbete K72 Uppsala 2017*

# INNEHÅLL

ABSTRACT .....	3
INTRODUKTION .....	3
Problem .....	4
Syfte .....	4
Frågeställningar.....	5
TEORIAVSNITT.....	5
Ridskolornas utveckling i Europa.....	5
Ridundervisning förr och nu .....	5
Ridlärar- och tränarutbildningar i Sverige förr och nu .....	11
Kommunikation med hästen förr och nu .....	14
Svenska skolvärlden förr och nu .....	14
MATERIAL OCH METOD .....	16
Etiska överväganden .....	16
Urval .....	16
Genomförande.....	17
RESULTAT .....	19
System och struktur.....	19
Genomgångar .....	20
Instruktioner .....	20
Grundutbildning i ridning .....	22
Säkerhet.....	23
Förändrad elevsyn över tid.....	25
Förändrad hästsyn över tid.....	27
Sammanfattande resultat .....	29
DISKUSSION.....	30
Ridundervisning förr och nu .....	30
Säkerhet.....	31
Elevattityd .....	31
Ridlärarutbildningar förr och nu .....	32
Skillnad mellan ridlärare och tränare .....	33
Medskick till framtiden .....	35
Intervjupersonernas yrkesroll.....	38
Metod och genomförande .....	39
Slutsats .....	40
Förslag till framtida studier.....	40
POPULÄRVETENSKAPLIG SAMMANFATTNING .....	40
Från att ändra ryttaren till att ändra hästen – tränare och ridlärare kritiserar den förlappade ridundervisningen.....	40
FÖRFATTARENS TACK.....	41
REFERENSER .....	42
Litteratur .....	42

Internet .....	43
Personliga meddelanden från .....	45
Opublicerat material.....	45
<b>BILAGOR</b> .....	46
Bilaga 1. Intervjumall .....	46
Bilaga 2. Statistik över hippologprogrammet .....	48
Bilaga 3. Ridsportförbundets beskrivning av ridsportens ryttarmärkens fokusområden. .....	49

## **ABSTRACT**

### **The older generation's opinions about riding education in the past, present and for the future**

This is a qualitative study based on seven informants' thoughts about their own pedagogics, how it has changed over time, and the overall changes in Sweden's riding education. It is also about what the informants want to bring to the future regarding their own pedagogics that could help develop riding education. Today's society is in the middle of a change from the old form of riding education based on the pedagogics from the military to the new and modern way of educating riders. The older generation has knowledge and experience in riding education that will soon vanish unless it is preserved. The aim of this study has been to assemble the informants' thoughts on this matter. The informants were interviewed in person or over the phone. The questions asked were from an interview sheet and dealt with the background of the informants, their own pedagogy, horses and students in educational situations, and how they view the future. The results show that most of the informants believe that they have changed their pedagogy over time. They have become more gentle with the students, and now need to motivate their actions towards the students. They also think that their own riding instructor education was better than the riding instructor education available today, however one informant stood out from the others and thought that the riding instructor education today is much better than the ones during the old days. The results also show that the informants think the students today are treated with much less discipline and therefore they show less respect towards their riding instructors and horses and question the riding instructor's knowledge. All the informants had many ideas and thoughts about how to make riding education better in the future, such as 30-minute lessons, riding schools niched on other disciplines than dressage and show jumping, and a trainee system.

Key words: Riding, equestrian, pedagogic, riding instructor, trainer.

## **INTRODUKTION**

För ungefär 7000 år sedan domesticerades hästen och ett unikt samarbete mellan häst och människa började (Lawe 2015). Redan från start har hästen haft stor betydelse för människan ekonomiskt, socialt och historiskt (Lawe 2015). Kunskapen om hästen och ridkonsten har utvecklats i takt med åren och tecknats ner i många olika ridläror världen över (Hedberg 2015). Under sena 1900-talet expanderade ridskolorna i Sverige med hjälp av försvarsmaktens avveckling av hästar där de hyrde ut arméns hästar till ridskolor (Hedenborg 2015). Detta ledde till att allt fler fick möjlighet att ägna sig åt ridning (Hedenborg 2015).

Lärandet om ridkonsten uppkom redan under antiken då ryttare utbildades i en uppvisande eller ceremoniell typ av ridning - den ridning som kom att visas upp i parader, ceremonier och rytterspel. Denna typ av ridkonst kallades *arti cavallersch*i - "de ridderliga konsterna" och ligger till grund för all svensk ridkonst. Under 1700-talet utvecklades ridkonsten och anpassades efter ett mer militärt bruk. Pedagogiken blev

rakare och tydligare med korta koncisa kommandon. På sena 1800-talet grundades både ridskoleverksamhet i Flyinge och på Strömsholm, båda starkt förknippade med armén. Verksamheterna var till en början små men kom senare att bli två av Sveriges riksanläggningar. Ridskolesystemet började växa fram under 1900-talet och år 1968 lämnade armén Strömsholm och Ridfrämjandet tog över. Syftet med ridskolan förändrades från att utbilda militärer till att utbilda elever och ridinstruktörer för den moderna ridskolan. Barn- och ungdomsidrotten växte och pedagogikens grunder fick en mer betydande roll. Under lång tid har riksanläggningarna haft stort inflytande för ridkonsten. År 1994 grundades en hippologisk högskoleutbildning på riksanläggningarna vilken idag är treårig och vars syfte är att öka kvalitén på kunskapen om hästar och ridning. (Hedenborg 2015)

Idag finns även andra utbildningar inom hästnäringen såsom Svensk ridlärare i fyra utbildningsnivåer samt tränarutbildningen och dess fyra utbildningsnivåer. (Svenska Ridsportförbundet 2016a)

Arméns pedagogik hade sin grund i korta och tydliga kommandon där ridläraren stod i centrum (Ekman 1940). Nu för tiden ser ridlektionerna och pedagogiken annorlunda ut. Ridlärarna idag lär sig bland annat att använda sig av olika undervisningsmetoder såsom "visa, instruera, repetera, öva" och "vad, varför, hur", att ha noggranna genomgångar samt att ta hänsyn till olika individers förutsättningar (Esseen Söderberg, pers. medd. 2016; Zetterqvist Blokhuis 2006). Trots denna förändring av pedagogiken är fortfarande arméns sätt att se på ridning och ridlektioner aktuell idag (Lundesjö-Kvart 2013).

Rollen som ridlärare har förändrats genom tiderna på grund av bland annat ekonomiska utmaningar, marknadsanpassning och samhällsutveckling. Vissa ridlärare idag efterliknar den auktoritära läraren med strikta och korta kommandon, ordning och reda samt mycket envägskommunikation. Andra strävar efter en mer elevaktiverande roll med ömsesidig kommunikation och försöker eftersträva ett mer coachande klimat. Alla ridlärare är dock överens om vikten av pedagogik och inläring för att kunna bemöta elevernas behov. (Thorell et al. 2016)

## **Problem**

Den äldre generationen hästmänniskor innehar kunskap och erfarenheter inom ridundervisning som inte är studerad och som kan komma att gå förlorad inom en snar framtid. Ridundervisningen befinner sig nu i ett skifte från de gamla militäriska undervisningsformerna till nya moderna pedagogiska undervisningsmetoder. Detta är en intressant anledning till att efterfråga den äldre generationens erfarenheter och åsikter så att deras tankar kring pedagogik och undervisning inte faller i glömska.

## **Syfte**

Syftet är att ta reda på hur den äldre generationen uppfattar sin egen pedagogik och om den har förändrats över tid, samt hur de upplever förändringen av ridundervisningen i Sverige. Ett delsyfte är att ta reda på vad de själva har för medskick till framtiden inom detta ämne.

## Frågeställningar

Denna studie har tre frågeställningar:

Hur beskriver den äldre generationen utvecklingen av sin egen ridundervisning?

Hur beskriver den äldre generationen förändringen av ridundervisningen i Sverige?

Vad vill den äldre generationen förmedla till framtiden angående sin pedagogik?

## TEORIAVSNITT

### Ridskolornas utveckling i Europa

Under renässansen sågs ridning som en viktig färdighet för unga adelsmän och därför bildades det ridakademier runt om i Europa (Thorell & Hedenborg 2015). Under mitten av 1500-talet använde Federico Grisone i Italien en mycket hård och grym ridteknik på sin ridskola som spred sig över Europa genom boken ”The rules of riding” (Lusitano portal u.å.; Thorell & Hedenborg 2015). Under 1600-talet utvecklade franske Antoine de Pluvinet en ny ridteknik som var mildare än Federico Grisons (Lusitano portal u.å.). Även denna teknik spreds över Europa och då också till Sverige som började inspireras av den franska ridningen (Lusitano portal u.å.). Under 1700- och 1800-talet bildades flera ridakademier i Europa, bland annat Hollandsche manege 1744, Imperial Horse Guards i St. Petersburg 1804-1807 och Moskvas Manege 1817. (Lusitano portal u.å.)

Under 1900-talet blev ridningen mer och mer en populär fritidsaktivitet för medel- och överklassen runt om i Europa. Detta ledde till att de som inte hade möjligheten att lära sig rida genom armén började rida på ridskola. Den moderna ridskolan utvecklades efter andra världskriget. Trots detta finns det akademier i Europa som fortfarande nyttjar den klassiska ridningen, exempelvis Spanska Ridskolan i Wien som bildades år 1572. (Thorell & Hedenborg 2015)

Under 2000-talet kom landets ridskolor att påverkas av bland annat samhällsförändringar och ekonomiska utmaningar. Lågkonjunktur samt ökad kommersialisering och konkurrens medförde att många ridskolor fick svårigheter med ekonomin. Den ökade konkurrensen bidrog till att flera ridskolor medvetet höjde kvaliteten och satsade på en mer pedagogisk verksamhet. Samhället förändras i rask takt och ridsporten måste anpassa sig och hänga med. Det är viktigt för ridsporten att se framtiden an och ta tag i de stora utmaningarna om sporten ska få samma relevans i framtiden som den har idag. (Hedenborg 2015; Thorell & Hedenborg 2015)

### Ridundervisning förr och nu

#### Ridundervisning förr

Under 1940-talet började armén avhästas och hästarna lånades ut till ridskolor runt om i Sverige. I och med detta bildades Ridfrämjandet vars huvudsakliga uppgift var att göra ridningen till en folksport. 1949 startades en ridinstruktörskurs på Strömholm med målet att utbilda ridlärare till de nya ridskolorna. Denna kurs fick nu även civila ansöka till och

under tidigt 1970-tal var alla elever på ridlärarkurserna på Strömsholm civila. (Thorell & Hedenborg 2015)

I boken "Ridinstruktion" från 1940 beskrivs olika sätt som ridläraren skulle lägga upp sina ridlektioner på. All ridundervisning började i stallet där ridläraren kontrollerade att eleverna förde hästarna till och från ridhus i ett raskt och livligt tempo med hästen jämsides sig. Ridläraren kontrollerade att upp- och avsittningar skedde med noggrannhet och därefter kontrollerades uppställningen. Hästarna skulle stå rakt med ordentliga luckor i ledet, "rätt på benen" och i "ändamålsenlig hållning". Det var ryttarnas ansvar att hästarna stod korrekt. "En vårdad uppställning är alltid ett uttryck för god utbildning". Därefter skulle ryttarna i regel sättas igång enskilt. Detta för att de då tvingades att använda hjälperna med större noggrannhet, samtidigt som hästarna lärde sig att stå stilla oberoende av varandra. Det var vanligt att rida hästarna med en tätryttare. Detta gjordes på kommando från ridläraren från uppställningslinjen (medellinjen). (Ekman 1940)

Ridläraren skulle stå på en plats där denne kunde se hästarna rakt fram- eller bakifrån samt överse avdelningen. Språket skulle vara tydligt och rakt, exempelvis "Formera avdelning utan tät!", "Följ fyrkantsspåret!" och "Vänd halvt igenom!". När en rörelse inte behövde utföras av gruppen samtidigt används tillsägelser istället för kommandoord. Ridläraren skulle undvika att höja rösten för att främja elevernas uppmärksamhet på ridläraren. Instruktioner och långa rättelser skulle aldrig ges till ryttare som var under rörelse då de lätt missuppfattades eller inte hördes. (Ekman 1940)

Instruktioner, tillsägelser och rättelser skulle vara korta och tydliga. Om ridläraren ständigt instruerade eller rättade eleverna minskade uppmärksamheten och intresset hos dem. Kollektiva rättelser undveks och när ett fel påpekades meddelade även ridläraren hur felet skulle rättas. Undervisningen genomfördes dels teoretiskt och dels praktiskt. Det teoretiska inlärandet skedde muntligen och innefattade vad som skulle göras, varför det skulle göras och hur det skulle göras och kompletterades med förevisning. Vid inläring av något nytt skulle ryttarna omedelbart göra halt, och ridläraren undervisade en eller två ryttare i taget för största möjliga koncentration. De övriga var då åskådare. Efter genomgången skulle ridläraren genom kontrollfrågor förvissa sig om att ryttarna hade förstått. De ryttare som sedan red fel skulle redogöra för åskådarna vad dessa gjort för fel så att det ej gjorde samma misstag igen. Annars genomsyrades de flesta ridlektioner av envägskommunikation av ridläraren. (Ekman 1940)

Eleverna visade ofta sin lojalitet gentemot läraren genom att aldrig missa eller komma försent till en lektion. De hade stor respekt för läraren och hade alltid en god attityd mot denne. Elevernas utstyrsel var mycket viktig och skulle vara enhetlig och proper och bestod ofta av uniform. Eleverna ifrågasatte aldrig lärarnas kunskap, utan visste att dessa kunde mycket mer än eleverna själva. Att ifrågasätta sågs ofta som något negativt och respektlöst. Lärarnas auktoritet skapades av deras höga kunskapsnivå samt prestationer och tävlingsresultat. Lärarna var högt uppskattade av eleverna. En mentalitet som genomsyrade den gamla militära ridundervisningen var "Fight through the pain". Det betyder att eleverna skulle "kämpa igenom smärtan" och att elevens prestation ibland kunde vara viktigare än elevens välmående. Exempelvis red eleverna in unghästar utomhus och att då ramla av kunde ingå i uppgiften. Även om eleverna ibland kunde



skada sig så utförde de uppgiften till fullo. Trots detta hävdade eleverna att de sällan skadades. Träningen kunde ibland vara skrämmande, men eleverna utförde alltid uppgiften utan att ifrågasätta den och blev nöjda och stolta när de klarat utmaningen. (Thorell & Hedenborg 2015)

### **Ridundervisning idag**

Enligt Svenska Ridsportförbundet (2016b) omfattar ridsporten idag ungefär en halv miljon svenskar från ridskole- till tävlingsnivå och det är en av få sporter som är öppen för och har aktiva i alla åldrar. Ridsporten är även en stor tävlingssport: 2014 gjordes drygt 410 000 tävlingsstarter i Sverige (Svenska Ridsportförbundet 2016b). Ridsporten klassas som Sveriges andra största fritidsaktivitet för barn och ungdomar och är även en av landets dyraste (Svenska Ridsportförbundet 2016b). Lundesjö-Kvart (2013) skriver att svenska ridskoleverksamheter har gjort en förändring för att lyckas möta de nya krav och normer dagens samhälle har på ridskolan. Det är något som måste undersökas för att utvecklingen ska gå framåt, men samtidigt bör det också tas hänsyn till den tradition ridningen bär med sig (Lundesjö-Kvart 2013). Svenska Ridsportförbundet (2016d) har arbetat fram ett system som kan kvalitetssäkra ridskolor idag. Detta system innebär att varje ridskola som vill ha en kvalitetsmärkning måste uppfylla vissa krav som berör personal, hästhållning, anläggning och verksamhet (Svenska Ridsportförbundet 2016d). Kvalitetsmärkningen ger ridskolor möjlighet till ökat marknadsvärde, större synlighet och också en styrka i dialogen med exempelvis kommuner och sponsorer (Svenska Ridsportförbundet 2016d).

### Ridlärarrollen

I en studie av Thorell et al. (2016) intervjuades tio ridlärare för att undersöka hur de själva ser på och upplever sin roll som ridlärare. Resultatet visar att ridlärarna tycker att deras roll har förändrats över tid på grund av ekonomiska utmaningar, marknadsanpassning och samhällsutveckling. När de utbildades användes fortfarande den militäriska undervisningen med kommandon och instruktioner. Nu behöver ridlärarna vara mer som coacher för att tillfredsställa sina elever vilket innebär att kommunikationen mellan ridlärare och elev är mycket viktig. Ridläraryrket har blivit ett yrke där den sociala förmågan är väsentlig och ridlärarna behöver ha en inblick i pedagogik och inläring för att kunna möta elevernas behov. De säger också att de istället för att bara ge order nu förklarar anledningen bakom en instruktion för att eleverna ska förstå varför de gör specifika saker. En annan sak som har förändrats enligt de intervjuade ridlärarna är att elevernas föräldrar kräver mycket mer än vad de gjorde förr. De vill att barnen ska lära sig mer, snabbare och att det ska ”vara värt pengarna”. Detta krockar ofta med att ridlärarna vill fokusera på grunder som balans, kontroll och säkerhet. (Thorell et al. 2016)

### Traditionell ridundervisning

På ridskolor är antalet elever i grupp vanligtvis cirka tio stycken och eleverna rider oftast en gång i veckan. Generellt erbjuds två varianter av undervisning på ridskolor. Den första är en mer traditionell undervisningsform som består av cirka åtta till tolv elever där lektionen pågår i ungefär 45 till 60 minuter. I den undervisningsformen ingår både

hoppning och dressyr samt mycket säkerhetstänk och baskunskaper. Den andra undervisningsformen är en något intensivare modell som ofta kallas träningsgrupp. I träningsgruppen är det vanligen fyra till sex personer i varje grupp och längden på lektionen kan vara uppemot 90 minuter. Eleverna i träningsgruppen erbjuds ofta att tävla ridskolans hästar och kan vara mer grens-specifierade. (Lundesjö-Kvart 2013)

Svenska Ridsportförbundet har tagit fram ett märkessystem för elever på ridskola. Dessa ryttarmärken finns i ett antal olika steg (se bilaga 3) och innefattar bland annat hästkunskap, ridkunskap, psykologi, kost och motion med mera. (Svenska Ridsportförbundet u.å.)

En ridlektion på ridskola inleds ofta i någon form av sal där ridläraren eller annan ansvarig delar ut hästar inför dagens lektion men ibland kan även eleverna få välja häst själva. Därefter är ofta tanken att eleven själv ska göra iordning hästen för ridning. Oftast finns det hjälp att hämta av erfarna ryttare om så krävs. Inne i manegen är ett vanligt upplägg att eleverna börjar lektionen med att skritta runt fyrkantsspåret på ridlärarens kommando. Sedan sker vanligen lite småprat mellan ridlärare och elev och ibland talar även ridläraren om vad som ska hända under lektionen (syftet med lektionen). Uppvärmningen sker oftast efter ridlärarens kommandon i kontrollerade former. Alla gångarter ingår vanligen men kan variera beroende på huvudövning och nivå på gruppen. Ibland, oftast hos de mer erfarna eleverna, kan ridläraren låta eleverna rida fram självständigt. Efter uppvärmningen får elever och hästar ofta en skrittpaus och därefter övergår lektionen till huvudövningen. Huvudövningen är målet för den aktuella lektionen och genomförs i olika steg där ridläraren guidar eleverna genom uppgiften. Efter huvudövningen travar ofta eleverna hästarna längs fyrkantsspåret och därefter skrittar de på lång tygel. (Lundesjö-Kvart 2013)

Gemensamt för ridlektioner idag är att ridläraren först beskriver ingående vad som ska göras, sedan får eleverna själva testa olika övningar. Under tiden stöttar ridläraren oftast eleverna med enskilda instruktioner. Hur och i vilken utsträckning ridlärarna kommenterar sina elevers ridning kan skilja sig åt. Det kan vara alltifrån glest förekommande instruktioner riktade till eleverna som grupp till mer intensivt förekommande instruktioner riktade till eleverna enskilt, varvat med allmänna kommandon riktade till hela gruppen. Vissa ridlärare kan vara lågmälda och småpratar mest med sina elever, medan andra ridlärare är mer kortfattade, högröstade och främst uttrycker sig i form av ordergivning. Gemensamt för ridlärarna är att de ofta blandar korta kommandon med mer utförliga förklaringar och instruktioner till både gruppen och den enskilda eleven. (Lundesjö-Kvart 2013)

I Lundesjö-Kvarts studie (2013) framgår att ridlärarnas genomförande av lektioner och inställning till elever skiljer sig mycket åt. Vissa ridlärare har störst fokus på hästen och dennes välmående medan andra betonar elevernas lärande som det centrala. Någon värderar sin roll som ridlärare högt och menar att den är ytterst viktig för elevens lärande, medan även motsatsen finns där ridläraren menar att ansvaret att lära ligger hos eleven själv. Ungefär hälften av ridlärarna som intervjuades anser att de kan förklara hur de undervisar. De menar även att de kan beskriva hur de vill lära ut ridning även om det kan vara svårt för dem att beskriva vad känsla är och hur man förmedlar den. De ridlärarna

använder ett pedagogiskt språkbruk. Den andra hälften som intervjuades har svårt att beskriva med ord hur de undervisar, de har svårt att sätta ord på hur de vill lära ut ridning och har även svårt att kommunicera om känsla. De menar också att det är elevens timmar i sadeln som är avgörande för utvecklingen av eleven. Dessa ridlärare har inte utvecklat samma pedagogiska språkbruk. Framtoningen ridlärarna har varierar mellan ett mjukt och lugnt förhållningssätt att förmedla kommentarer och instruktioner på, till ett hårdare sätt där ordergivning och vissa skarpa tillsägelser förekommer.

### Coaching

I en ännu ej publicerad studie av två hippologer undersöktes hur coaching används i ridundervisning idag samt hur det kan användas i framtiden. De skriver att samtalet mellan tränare och elev är det allra viktigaste inom coaching. De skriver även att det krävs en viss bakgrund inom ämnet för att kunna diskutera och kommunicera på det sätt som coaching kräver. Studiens resultat visar att coaching inom ridsport är på frammarsch men behöver utvecklas mer enligt de intervjuade. En av tränarna förklarar att coaching betyder att vägleda en person från A till Ö. Tränaren menar att inte förrän eleven rider Grand Prix fläckfritt kan tränaren inta rollen som coach till 100%, däremellan behöver tränaren även kunna inta en ridlärarform för att kunna undervisa eleven på ett annat sätt. Resultatet visar även att tränarna tyckte att ridskolorna i Sverige idag är bra och unika i sitt slag. De menar dock att ridskolorna har förändrats genom åren i takt med att sporten växt och att ridskolorna därmed bör anpassa sig mer efter sporten än hobbyn. Några tränare nämner att det blivit ett mildare klimat idag än tidigare. De menar att det förr var striktare regler och en hårdare jargong på ridskolorna. Idag har det förändrats och relationen mellan ridlärare och elev sker mer med ömsesidiga dialoger. Tränarna tror att eleverna lätt kan tappa förtroende och respekt för sin ridlärare då disciplin har blivit en bristvara. (Danewid & Skoog Ej publ.)

Blomquist & Röding (2010) skriver att coaching handlar om att eleven ska finna svaren inom sig med hjälp av en coach och att målet är att eleven själv ska kunna lösa problem och utvecklas. Coaching handlar om att kunna ställa frågor och lyssna. En bra coach behöver ha kunskap om vilka frågor som är lämpliga att ställa och vilka frågor som kan leda fram till att eleven själv kommer fram till ett resultat. (Blomquist & Röding 2010)

Potrac, Jones & Armour (2002) skriver att det är mycket viktigt för tränare eller coacher att ha god kunskap om och vara väl insatta i sitt ämne. De menar att de också behöver vara duktiga på att visa sin kompetens och kunskap för sina elever, både genom sina instruktioner och genom att ge genomtänkta, självsäkra svar på elevernas frågor. Om tränaren eller coachen inte har den kunskap som krävs kommer eleverna att förr eller senare komma underfund med det och tappa respekt och sluta lyssna på sin tränare eller coach. (Potrac, Jones & Armour 2002)

## **Andra faktorer som kan påverka ridundervisning**

### Undervisningsmetoder

Det finns idag många olika undervisningsmetoder att studera. Två vanliga metoder ridlärare använder sig av är ”visa, instruera, repetera, öva” och ”vad, varför, hur”. Dessa ses ofta som grunden för planeringen av lektionen och skapar en tydlig struktur. ”Visa, instruera, repetera, öva” går ut på att ridläraren först på ett visuellt sätt visar hur eleverna ska utföra exempelvis en rörelse för att eleven ska få se hur den ska se ut. Därefter får eleverna prova själva och ridläraren instruerar dem till rätt hjälpgivning. Eleverna har sedan kunskapen att öva själva och försöka uppnå samma resultat. Vad, varför, hur främjar struktur och är vanlig under ridlärarens genomgångar för eleverna. Den förekommer både under teoretisk och praktisk undervisning. Ridläraren börjar med att berätta vad eleverna ska göra, därefter förklarar ridläraren varför de gör som de gör och sedan förklarar ridläraren hur eleven ska utföra övningen. Vad, varför, hur bör finnas i varje instruktion för att eleven ska få ut så mycket av instruktionen som möjligt. Det är också bra att använda sig av liknelser för att eleven lättare ska förstå vad ridläraren menar. (Esseen Söderberg, pers. medd. 2016; Zetterqvist Blokhuis 2006)

### Elevattityd

Hassler-Scoop (2000) menar att i de fall det uppkommer problem med elever på ridlektioner eller träningar, såsom att de skyller på hästen, kommer för sent, är arga med mera, kan detta bero på att eleven ser sig själv i ett negativt ljus. Hon menar att motstånd är en naturlig reaktion på förändring och att människan i regel inte vill ändra på sig. En person gör oftast motstånd när denne behöver ändra något som då kommer att ändra på hur personen ser på sig själv, vilket därmed hotar personens egen självkänsla. Dessa problem går att lösa genom god kommunikation och genom att få eleven att se sig själv ur en positiv synvinkel. (Hassler-Scoop 2000)

### Hästarnas roll i undervisning

Hästarna har en viktig roll i ridundervisningen (Svenska Ridsportförbundet 2012). En bra ridskolehäst bör ha ett stabilt temperament och inte vara för känslig vid hantering så att den blir skrämmd av barnen på ridskolan (Svenska Ridsportförbundet 2012). Den bör också ha en bra exteriör utan större avvikelser och inte röra sig eller hoppa för stort då detta gör det svårare för barnen att följa med hästen och de får därmed det också svårare att inverka på hästen (Svenska Ridsportförbundet 2012). Framtunga hästar bör undvikas då de lättare får belastningsskador på sina framben (Svenska Ridsportförbundet 2012). Bore & Lindström (2015) skriver att hästar på ridskola bör gå minst 600 timmar per år för att ge lönsamhet åt ridskolan, vilket blir drygt två lektioner per dag. Detta gäller endast ordinarie lektionstid och övriga aktiviteter såsom tävlingar, privatlektioner och aktiviteter under lov läggs till utöver dessa 600 timmar (Bore & Lindström 2015). Fredricson (2015) menar vidare att antalet nyrekryterade hästar till ridskola bör ligga på ungefär 1000 stycken per år för att ridskolorna ska behålla sin nuvarande verksamhet. Hästar blir allt dyrare, vilket innebär att ridskolor idag inte har råd att köpa bra, lämpliga hästar till sin verksamhet (Fredricson 2015). Enligt Fredricson (2015) bör det födas upp lämpliga

hästar och ponnyer till ridskolor. Detta tycker han kan göras genom att en större organisation väljer ut specifika ston och hingstar med egenskaper lämpade för ridskoleverksamhet och sedan avlar på dessa. Han tycker att aveln kan ske genom fri betäckning för att ta bort seminkostnader och att ridskolor väljer ut en eller flera av dessa ston som de får avkommorna av.

## **Ridlärar- och tränarutbildningar i Sverige förr och nu**

### **Ridlärare**

Ridinstruktörskurserna (RIK) startade 1949 och var de enda ridlärarutbildningarna i Sverige. Den fanns i tre nivåer RIK I, RIK II och RIK III eller långa kursen. Före början av 1970-talet ingick det mycket lite teori i kurserna. Efterhand som eleverna på ridskolorna förändrades och det blev allt fler barn på lektioner kom även mer teori att ingå. Den främsta teorin var en fristående kurs som kallades ”vallakursen”. Vallakursen varade åtta veckor och eleverna gick alltid denna kurs innan de började RIK I. I kursen ingick ämnen såsom ridskolekunskap, tränings- och tävlingspsykologi, pedagogik, verksamhetsplanering, personligt framträdande, organisationskunskap samt bokföring. I samband med denna kurs gjordes också ett ridprov för att se om eleven hade tillräckliga ridkunskaper för att börja ridinstruktörskursen. (Annergård, pers. medd. 2016)

Både före och efter den teoretiska kursen gjorde eleverna ett års praktik och började sedan RIK I. RIK I fokuserade främst på att utveckla elevernas personliga färdigheter i ridning och hästhantering på nivå lätt A i hoppning, dressyr och fälttävlan. Denna kurs gav ingen ridlärartitel utan eleven blev endast biträdande ridinstruktör. Efter RIK I gjorde eleven ännu ett års praktik och började sedan RIK II som var mer fokuserad på instruerande och att hålla lektioner. Eleverna red på nivån Msv B i alla tre discipliner, efter denna kurs blev eleven ridlärare. Även efter RIK II krävdes ett års till praktik innan eleven fick börja RIK III som en period kallades långa kursen. Den var en mer djupgående kurs. Även den var främst inriktad på att utveckla elevernas färdigheter i ridning på nivå St. Georg och ibland upp till intermedier dressyr och motsvarande hoppning och fälttävlan. Eleverna skulle även kunna undervisa på denna nivå. Samtliga kurser varade i sex eller åtta veckor (förutom långa kursen som var längre), och eleverna hade en dressyrhäst, en hopphäst och en remont som de red dagligen. Långa kursen var länge den tredje kursen som eleverna kunde gå, och varade från oktober till april varje år. Dock byttes denna ut några år till RIK III som var en mycket kortare kurs. Men sedan byttes den tillbaka igen och blev åter långa kursen. (Annergård, pers. medd. 2016)

Den praktik eleverna utförde baserades på ett lärlingssystem där de hade en ridlärare som de var lärling hos (Annergård pers. medd. 2016). Lave & Wenger (1991) menar att ett lärlingssystem innebär ett lärande genom kunskapsförmedling och färdighetsträning för att skaffa sig yrkesmässiga kunskaper inom olika arbeten. Lärlingen blir undervisad i olika teoretiska och praktiska färdigheter genom att observera och lyssna på sin lärare (Lave & Wenger 1991). Lärlingen går ofta från en perifer roll till en mer betydande yrkesmässig roll (Lave & Wenger 1991). Lärlingssystemet baseras ofta på härmande och kopierande och utgår från en enstaka persons kunskap och erfarenheter (Lave & Wenger 1991).

Det tog minst fem år innan eleven var färdig auktoriserad ridlärare. Det kom elever från hela världen för att gå RIK-kurserna. Bland annat elever från Norge, Danmark, Finland och USA. År 1981 deltog 160 personer på antagningsprovet för Vallakursen varav 60 stycken kom in. Därefter deltog 48 elever i RIK I, 35 elever i RIK II och endast fem elever i RIK III. Anledningen till att antalet elever minskade i takt med utbildningsnivån var antingen för att alla elever inte uppnådde den ridutvecklingsmässiga nivån som krävdes för nästa steg, eller för att de inte hade ambitionen att bli högre utbildad ridlärare. Målet var att elever som gått RIK III och blivit auktoriserad ridlärare skulle ansvara för ridskolors verksamhet och utbilda sina biträdande ridinstruktörer/instruktörselever. De skulle också ansvara för hästutbildningen på ridskolor samt fortbilda instruktörer på ridskolorna. År 2010 ändrades benämningen så att alla utbildade elever kallades ridlärare men med respektive nivå (I, II eller III) angiven. (Annergård, pers. medd. 2016)

Idag står Svenska Ridsportförbundet tillsammans med Sveriges Lantbruksuniversitet och Hästsportens Folkhögskola (Strömsholm) för olika pedagogiska utbildningar för ridlärare och tränare (Svenska Ridsportförbundet 2016a). Bland annat svensk ridlärare level (SRL) I, II och III där ett godkänt yrkesprov krävs på respektive nivå för att bli kvalificerad som svensk ridlärare i respektive level (Svenska Ridsportförbundet 2016a). Första delen av SRL I är uppdelad på femton veckor på hösten och består främst av teoriundervisning i huvudämnena pedagogik och ledarskap, instruktörskunskap, ridlära, hästkunskap samt ridskoleverksamhet (Hästsportens folkhögskola 2016). Andra delen består av fördjupningar i ridkonst och hästhantering på respektive nivå och är på sex veckor under våren (Hästsportens folkhögskola 2016). Målet för SRL I är LB/LA dressyr och 1m/1,10m hoppning (Hästsportens folkhögskola 2016). SRL II varar över ett läsår och består av tre delar: del 1 är "Hästkunskap på distans", del 2 är "Pedagogik och ridskoleverksamhet" på distans och del 3 är "Ridning och undervisningsmetodik" på plats på Strömsholm (Hästsportens folkhögskola 2016). Målet för ridningen i SRL II är LA/MSVC dressyr och 1,10/1,20m hoppning (Hästsportens folkhögskola 2016). SRL III pågår på heltid under 44 veckor och har ridning och hästutbildning som huvudfokus (Hästsportens folkhögskola 2016). Målet för SRL III är MSVB dressyr och upp till 1,30m hoppning (Hästsportens folkhögskola 2016). Yrkesprovet avläggs efter genomgående utbildning eller baseras på gedigen erfarenhet från ridläraryrket (Svenska Ridsportförbundet 2016c).

SRL I och II kräver viss praktisk erfarenhet för erhållande av diplom. För diplomerings av SRL I krävs minst 250 utförda lektionstimmar och för diplomerings av SRL II krävs minst 400 utförda lektionstimmar. Vartannat år erbjuds fortbildning för svenska ridlärare som är obligatorisk för att få stå kvar på Svenska Ridsportförbundets lista över svenska ridlärare (Svenska Ridsportförbundet 2016c). Det finns även en ytterligare nivå som kallas "Svensk Fellow", dessa personer rekommenderas av ridlärarrådet och får då den högsta ridlärartiteln i Sverige (Svenska Ridsportförbundet 2016a).

På Sveriges Lantbruksuniversitets (2016a) hemsida framgår att i universitetsutbildningen hippologprogrammet ingår mycket modern pedagogik och didaktik. Utbildningen startade år 1994 och är idag ett treårigt kandidatprogram med inriktningarna ridhäst, travhäst och islandshäst (Sveriges Lantbruksuniversitet 2016a). Utbildningen är en integration mellan teori och praktik där eleverna får chansen att tillämpa sina kunskaper i praktiken

(Sveriges Lantbruksuniversitet 2016a). På hippologprogrammet är det oftast olika lärare i teori och praktik (Sveriges Lantbruksuniversitet 2016). För att klara antagningsprovet som hippologprogrammet kräver bör den sökande ha erfarenhet upp till 1,10m hoppning, kunna rida rörelser ur lättare dressyrprogram, ha en korrekt grundsits och själv ha en god uppfattning om sin färdighet i ridning (Sveriges Lantbruksuniversitet 2014). Statistiken över hippologprogrammet visar att det år 2015 sökte 335 personer till ridhästinriktningen på hippologprogrammet varav 310 kallades till antagningsprov, 92 personer utförde antagningsprovet och 38 personer blev antagna (se bilaga 2).

På hippologprogrammets kurshemsida beskrivs vilka kurser som ingår. I programmet ingår bland annat "Didaktik för ridlärare", "Didaktik i hästverksamhet", "Pedagogik i hästverksamhet", "Pedagogik och ledarskap i hästverksamhet" samt "Verksamhetsförlagd utbildning I och II (VFU)". Under VFU I gör eleverna praktik på ridskola vilket innefattar att hålla i ett antal teori- och ridlektioner. Kurshemsidan visar även att kurser i företagsekonomi ingår både årskurs två och tre. Vidare beskrivs också att det under första och andra året ingår mycket grundläggande pedagogik i form av föreläsningar, kunskap om lärstilar samt lärande om grupprocesser. Sista året består av fördjupad pedagogik såsom undervisningsmetodik i praktik och teori, att kunna redogöra och diskutera olika typer av ledarskap och lärarroller, etiska aspekter samt pedagogiska grundsyner (Sveriges Lantbruksuniversitet 2017). Efter årskurs två är eleven kunskapsmässigt förberedd för och erbjuds att genomföra ett yrkesprov för SRL II (Ridskolan Strömsholm u.å.). Den verksamhetsförlagda utbildningen bidrar till att eleven praktiserar sina pedagogiska kunskaper ute på verksamheter (Ridskolan Strömsholm u.å.).

I årskurs ett på hippologprogrammet är kursmålen i ridning att eleven ska kunna rida i en ändamålsenlig sits samt kunna inverka på hästen på en grundläggande nivå (Sveriges Lantbruksuniversitet 2016b). I årskurs två är målet att rida LA-program i dressyr och kunna rida rörelser på MsvC-nivå samt kunna hoppa banor på 110 cm med hinder på 120 cm (Sveriges Lantbruksuniversitet 2016c). I årskurs tre är målet MsvB dressyr samt kunna hoppa banor på 120 cm med hinder på 130 cm (Sveriges Lantbruksuniversitet 2016d).

### **Tränare**

Enligt Svenska Ridsportförbundet (2016f) utvecklades tränarsystemet på 1990-talet. De menar att bakgrunden till bildandet var att det fanns personer som var duktiga på att träna och utbilda hästar, men som behövde utveckla sin roll för att undervisa ryttaren i att utbilda och träna hästen. Utbildningen har vuxit snabbt och idag finns det över 1000 verksamma tränare (Svenska Ridsportförbundet 2016f). Svenska Ridsportförbundet (2016f) beskriver att C-tränarutbildningen sker under ett års tid med start på våren. De beskriver även att eleverna under våren går delkurs 1-3 och sedan fortsätter på hösten med delkurs 4-6. Delkurs ett innefattar bland annat ledarskap/coaching, etik och moral, pedagogik, prestationspsykologi (Svenska Ridsportförbundet 2016f). Delkurs två och tre innefattar hästkunskapsämnen och arbete av hästen (Svenska Ridsportförbundet 2016f). Del 4-6 har eleverna inriktat sig till antingen hoppning eller dressyr och då innefattar stegen vad som är viktigt vid undervisning i de olika disciplinerna (Svenska Ridsportförbundet 2016f). Därefter utför eleverna sin examen. (Svenska Ridsportförbundet 2016f) Systemet baseras på fyra olika nivåer: C-tränare, B-tränare, A-

tränare samt Mastertränare (Svenska Ridsportförbundet 2016f). Behörighet som krävs för att söka C-tränare är följande: uppnått 22 års ålder, vara diplomerad hästskötare, ha tävlat med flertalet meriter och är väl etablerad på nivå motsvarande MSVB dressyr eller 1,30m hoppning (Svenska Ridsportförbundet 2016f). Meriterande är att vara diplomerad SRL 2 och/eller SRL 3 (Svenska Ridsportförbundet 2016g). Behörighet som krävs för att söka B-tränare är följande: uppnått 29 års ålder, verkat som C-tränare i minst 4 år, ha egna tävlingsmeriter på ridhäst i lägst Intermediaire I dressyr eller 1,40-1,45m hoppning (Svenska Ridsportförbundet 2014b). För att bli A-tränare är kraven att tävla minst Grand Prix i aktuell gren (Svenska Ridsportförbundet u.å.b).

Ansökningarna behandlas via ett tränarråd som fungerar som en styrelsegrupp där alla grenar finns representerade (Svenska Ridsportförbundet 2016f). Tränarrådet utses av sportchefen (Svenska Ridsportförbundet 2016f). Mastertränare är den mest meriterande tränartiteln och klassas som en extra elitgrad (Svenska Ridsportförbundet 2014a). Elva A-tränare i Sverige har blivit utsedda till Mastertränare, och dessa anses inneha högsta kompetens, en mångårig och framgångsrik erfarenhet samt att de står för hög etik och moral och är goda förebilder för framtida tränare (Svenska Ridsportförbundet 2014a).

## **Kommunikation med hästen förr och nu**

I boken Ridinstruktion från 1940 beskrivs kommunikationen med hästen som eftertänksam. Författaren beskriver noggrannheten med att arbeta hästen lika mycket i varje varv för att hästen inte skulle utveckla ensidighet och hur en och samma rörelse inte skulle fortgå alltför länge. Under ridlektioner fick rörelser inte alltid utföras på samma plats eller i samma ordningsföljd då hästen lätt lärde sig att utföra rörelserna av vana istället för på ryttares hjälper. Enligt Ekman (1940) var det viktigt att ridläraren hade uppmärksamheten riktad lika mycket på hästarnas gång som på hur eleverna påverkade hästarna. Det var viktigt att inte bara se huvudet och nackens böjning, utan även hur hästen rörde sig och hur ryttern påverkade hästen (Ekman 1940). Det var viktigt att se helheten av hästen och att hals, nacke, rygg och bakdel är kopplade till varandra (Ekman 1940). Motstånd i dessa kroppsdelar, menade Ekman (1940) bottnade oftast i ryttern och borde rättats därefter.

I nutida forskning beskriver ridlärare hästen som det främsta verktyget för att hjälpa eleverna nå sina mål. Hästen betraktas som en kollega och är väldigt uppskattad av ridlärarna. Många värderar hästarna högt och ser till att de tas väl hand om. Ridlärarna menar att om de kommunicerar med eleven rätt så kommunicerar eleven rätt med hästen, det är en tvåvägskommunikation som skall fungera. För att underlätta kommunikationen med hästen ser ridlärarna det som viktigt att de delar ut rätt häst till rätt elev men någon poängterar också att det är viktigt att de ofta får byta häst för att lära sig kommunicera med flera olika individer. (Lundesjö-Kvart 2013)

## **Svenska skolvärlden förr och nu**

Denna rubrik tar upp utvecklingen av den svenska skolvärlden. Pedagogiken som används i skolan idag har utvecklats drastiskt det senaste decenniet (Florin 2010), vilket kan återspeglas i ridpedagogiken som beskrivits ovan har utvecklats på ett liknande sätt. Därför är det viktigt för läsaren att även få insikt i hur skolvärlden har utvecklats.



1842 infördes folkskolestadgan i Sverige vilken innebar att alla barn skulle gå i skolan och att det skulle finnas en skola i varje socken. På denna tid användes så kallad ”växelundervisning” i klassrummen, vilket innebar att barn av alla åldrar undervisades samtidigt i samma rum av en och samma lärare. Eleverna fick genom detta mycket lite utrymme för eget tänkande och fokus låg snarare på att endast memorera de ämnen som lärdes ut. Om eleven ifrågasatte undervisningen eller läraren ansågs det som något negativt och respektlöst. På 1860-talet övergavs växelundervisningen och ersattes istället med samlad klassundervisning. (Linné 2014; Florin 2010)

Under den här tiden präglades skolan av en mer diktatorisk undervisning då läraren hade mycket auktoritet. Det var inte förrän efter andra världskriget, då samhället såg vad diktatur och förtryck hade för verkan, som demokratin tog fart och då även väcktes i skolvärlden. Vikten av barns uppfostran i ett demokratiskt samhälle blev viktig och under 1900-talet började skolstrukturen förändras mot en mer demokratisk undervisning. (Florin 2010)

Under 1900-talet började flertalet pedagoger runt om i världen, även i Sverige, förespråka den elevaktiverande undervisningen framför den traditionella katederundervisningen. De ville att läraren skulle ge mer plats för elevers eget tänkande, ifrågasättande och självständiga arbete genom exempelvis grupparbeten. Detta sätt att se på skolan finns kvar även idag, men är mer utvecklat. Lärare lär sig att katederundervisningen inte är lika framgångsrik för elevernas lärande som de elevaktiverande metoderna, men trots det är fortfarande katederundervisningen vanlig i den svenska skolan. (Persson 2006)

Elevaktiverande lärande i olika former främjar utvecklingen av elever. Den traditionella katederundervisning kan ses som en ”motpol” till den elevaktiverande undervisningen. Den traditionella undervisningen ser eleven som en passiv konsument av kunskap som behöver kompletteras eller ändras. Eleven bör istället ses som en aktiv producent av kunskap enligt modern pedagogik. Tre arbetsformer för elevaktiverat lärande finns att använda sig av; grupparbete, temaarbete och projektarbete. De tre lärandeformerna använder sig av elevens erfarenhet, iakttagelse- och tankeförmåga. Eleverna lär sig i samspel med sin omgivning och det skapas en ”alla-lär-av-varandra-process” där både lärare och elever tilldelas en subjektsroll. Lärandeformerna bidrar till att eleverna får öva delaktighet, ansvarstagande, demokratisk samverkan och konflikthantering. Eleverna lär sig även att gemensamt eller enskilt söka efter sina svar genom dialoger med varandra. (Maltén 2003)

Det som främst oroar lärarstudenter i dagens lärarutbildningar inför praktikperioderna är förmågan att kunna hålla ordning på och kontrollera klassen. Med kontroll menas inte en auktoritär och totalt lärarstyrd undervisning, utan en ömsesidig respekt lärare och elev emellan. Att leda en klass innebär att kunna organisera och engagera elever med förtroende och motivation. Det finns olika knep att använda sig av för att skapa respekt för det läraren säger, respektera andra elever när de pratar eller utför en uppgift samt att motivera eleverna till att utföra en uppgift. Planering inför hur läraren ska leda gruppen främjar organisation och struktur på lektionen och ju bättre ämneskunskaper och didaktiska kunskaper läraren har, desto lättare är det att hålla ordning i klassen. Detta är nödvändigt för att kunna undervisa och leda barnen och det finns mycket att göra på

planeringsstadiet för att hantera problemen innan de uppstår. Det är viktigt att fånga elevernas intresse innan lektionen blir tråkig. Lyckas läraren med det blir inte eleverna uttråkade och ointresserade och oengagerade och högljudda elever undviks. (Annerstedt, Peitersen & Rønholt 2001)

Vidare menar Annerstedt, Peitersen & Rønholt (2001) att de vid uppkommande disciplinproblem inte tror på råd som ”skratta aldrig före jul” eller ”var stentuff i början av läsåret och släpp först därefter eleverna så sakteliga in på livet”, vilket var vanligt under 1900-talets början. De skriver att ett sådant förhållningssätt styrs av rädsla och hot snarare än förtroende och menar att lärare som förebygger disciplinproblem med goda inlärningsmiljöer har lättare att upprätthålla en ordningsam klass än en auktoritär lärare. Annerstedt, Peitersen & Rønholt menar att det bör skiljas på att undervisa och att instruera. Att enbart ge instruktioner såsom ”Jag vill att ni gör en handstående nedrullning!” bör inte klassas som undervisning enligt dem, utan bör istället klassas som en instruktion. För att det ska klassas som undervisning bör läraren ge feedback till eleven fortlöpande. Detta kräver då att läraren har god kunskap om ämnet och kan analysera elevens utförda uppgift. (Annerstedt, Peitersen & Rønholt 2001)

## **MATERIAL OCH METOD**

Då studien baseras på individers erfarenheter och uppfattningar användes kvalitativ metod i form av intervjuer. Kvalitativ metod är en subjektiv metod där människors upplevelser och åsikter samt hur dessa kan skilja sig åt mellan olika personer ligger i centrum. Det finns ingen objektiv sanning och det finns heller inga förutbestämda svar. Undersökningarna sker oftast med ett relativt lågt antal personer men går istället djupare in på ämnet. (Starrin & Svensson 1994; Olsson & Sörensen 2007)

### **Etiska överväganden**

Vid kvalitativa studier är det viktigt att tänka igenom hur informanternas svar hanteras ur ett etiskt perspektiv. Samtliga medverkande i studien fick antingen ett mejl eller ett brev med information om studien, sedan kontaktades de via telefonsamtal. Detta för att de efterfrågade skulle få tid på sig att bestämma om de ville medverka i studien innan telefonsamtalet. Intervjupersonerna i denna studie har varit positiva till att delta och har gärna velat dela med sig om sina olika uppfattningar.

På frågan om de velat vara anonyma har de flesta uppgivit att de inte behöver vara det. För att ingen ska känna sig utpekad i resultatanalysen av studien har vi ändå valt att behandla svaren konfidentiellt. I praktiken innebär det att vi givit intervjupersonerna fingerade namn.

### **Urval**

Studien baseras på intervjuer med sju personer som har haft ett långt, yrkesverksamt liv inom ridundervisning, antingen som tränare eller ridlärare. Personer av båda kön användes för att få en bredare bild från ridsporten och samtliga personer är minst 65 år då de bedöms ha upplevt en utveckling av pedagogiken under en längre tid. De två första

personerna valdes ut då de är väl kända inom hästnäringen samt har en bred kompetens och erfarenhet. De valdes ut genom att de sedan tidigare var kända för författarna och uppfyllde kriterierna. Sedan användes snöbollsmetoden, vilket betyder att de personer som intervjuades rekommenderade tre nya personer som uppfyller kriterierna, varav minst en skulle vara kvinna. Av dessa tre personer gjordes ett nytt urval där ett eller två namn användes för vidare intervjuer.

Tabell 1. Presentation av studiens intervjupersoner

	Ulla	Göran	Karl	Bo	Stig	Greta	Eva
<b>Födelseår</b>	1939 (77 år)	1941 (75 år)	1943 (73 år)	1945 (71 år)	1939 (77 år)	1947 (69 år)	1945 (71 år)
<b>Utbildning</b>	Långa kursen	Långa kursen	-	Långa kursen	Långa kursen	Långa kursen	Långa kursen
<b>Ridlärarstatus</b>	Fellow	Fellow	-	Fellow	Fellow	Fellow	SRL III
<b>Tränarstatus</b>	-	Mastertränare - hoppning A-tränare - körning	Mastertränare - dressyr	-	Mastertränare - dressyr	A-tränare - dressyr	-
<b>Disciplin</b>	Hoppning Fälttävlan	Hoppning Körning	Dressyr	Dressyr	Dressyr	Dressyr	Dressyr
<b>Aktiv idag</b>	Nej	Ja	Ja	Nej	Ja	Nej	Nej

## Genomförande

### Metod

Intervjuerna som utfördes var baserade på intervjumetoden ”muntlig historia” och var semistrukturerade med öppna frågor och följdfrågor utifrån en intervjumall (se bilaga 1). ”Muntlig historia” betyder muntlig historieforskning och baseras på forskares utfrågningar av aktörer genom frågelistor, enkäter, intervjuer, djupintervjuer eller videofilmning (NE, 2016). Lajos (2006) skriver att muntlig historia är en subjektiv metod som speglar intervjupersonens syn på verkligheten. Författaren beskriver också att metoden baseras på en persons tankar och minnen och är inte ägnad att slå fast fakta utan beskriver hur fakta skapas, tolkas och skapas igen. Det är nuets ögonblicksperspektiv som skapar fakta utifrån berättarens tolkning (Lajos 2006). Enligt Thor Thureby & Hansson (2015) är det svårt att begränsa vad som ska definieras, avgränsas eller inte avgränsas inom begreppet. De menar vidare att det ryms flera olika metoder och perspektiv på det bästa sättet att skapa vetenskaplig kunskap med hjälp av muntligt material.

### Intervju

Tre personer närvarade vid intervjuerna som spelades in med en mobiltelefon. Först och främst den intervjuade men sedan även en person som höll i intervjun och ställde frågor, samt en person som noterade intressanta utlåtanden samt stämde av med intervjumallen (bifogad) att en fråga eller följdfråga inte missades. Det var alltid samma person som höll i intervjun.

En provintervju genomfördes inledningsvis för att testa inspelningsenhet, intervjufrågor i en intervjumall och intervjuteknik. Efter denna intervju justerades intervjufrågorna och en till provintervju genomfördes innan de sju intervjuerna som ingår i resultatet genomfördes. Fem intervjuer skedde via telefonsamtal som spelades in och två skedde personligen på en plats vald av den intervjuade. Intervjuerna tog mellan trettiofem minuter och upp till två timmar. (Starrin & Svensson 1994).

### **Frågeområden**

De frågor som ställdes handlade om den intervjuades hästbakgrund, utbildning, hur denne ser på sitt eget undervisande samt hur det har förändrats. Frågorna handlade också om hur den intervjuade såg på förändringen av elever och hästar samt hur den intervjuade ser på framtiden (se bilaga 1). Huvudfrågorna i den intervjumall som användes ställdes till samtliga av de intervjuade. Däremot kunde följdfrågorna variera beroende på vilka svar de intervjuade gav. Det ställdes även följdfrågor som inte står med i intervjumallen när den intervjuade gav uttalanden som behövdes utvecklas eller sättas i ett större kontext (exempelvis: Hur? eller Varför?).

### **Analys**

Alla intervjuer transkriberades efter hand och analyserades när alla intervjuer var gjorda. Linell (1994) skriver om tre olika nivåer av transkribering. Han beskriver de tre nivåerna som olika grader av normering i riktning mot en skriftspråklig text. Vidare skriver han att nivå I är en noggrann transkription som är talspecifik och tar med exempelvis pauser, tveksamheter, talstyrka eller liknande. Han menar att nivå II är något enklare än nivå I men är fortfarande ordagrann och tar med eventuella uppstakningar, felstarter och så vidare. Han skriver att endast längre pauser tas med i denna nivå. Den sista nivån skriver han är nivå III och innebär att texten är inriktad på att återge det huvudsakliga innehållet i det sagda och exempelvis felsägningar och pauser är borttagna. I denna nivå menar han att viss grammatik rättas och att det görs fullständiga meningar. I denna studie har intervjuerna transkriberats med nivå II, men de presenterade citaten har förenklats ytterligare, enligt nivå III, för att underlätta för läsaren.

Analysen gjordes med hjälp av fenomenografisk metod. Starrin & Svensson (1994) beskriver fenomenografin som att tyngdpunkten ligger på de intervjuades uppfattning och synpunkter om ett fenomen. Detta handlar i vår studie om intervjupersonernas pedagogik och hur de ser på framtiden. Analysen består av fyra faser där den första fasen är att bekanta sig med datamaterialet och skapa ett helhetsintryck, fas två är att uppmärksamma likheter och skillnader i utsagorna, fas tre är att kategorisera uppfattningar i beskrivningskategorier och fas fyra är att studera den underliggande strukturen i kategorisystemet. Olsson & Sörensen (2007) menar att fenomenografin beskriver människors uppfattningar *av* företeelser i omvärlden i relation till deras uppfattningar *om* dessa företeelser och hur personerna förhåller sig till dessa uppfattningar. De beskriver den kvalitativa analysen genom tre steg där steg ett är att söka efter relevanta uttalanden, steg två är att analysera dessa uttalanden i förhållande till det sammanhang de förkommit i och steg tre är att jämföra meningsinnehållet i dessa.

Resultatet i studien presenteras med en skriftlig sammanfattning av intervjuerna samt med citat. I resultatet kommer först en presentation av de likheter och skillnader som

fanns i de olika intervjupersonernas utsagor (motsvarande fas två och tre, eller steg två enligt ovan), därefter sammanfattas resultatet och kategoriseras enligt våra frågeställningar (motsvarande fas fyra eller steg tre enligt ovan).

## RESULTAT

### System och struktur

Samtliga intervjupersoner säger sig använda ett tydligt system på sina lektioner eller träningar och tycker att hästens välmående, både i och utanför ridhuset, är viktigt. Systemen som de använder bygger på säkerhet, ordning och reda, disciplin, samt ett strikt lärandeklimat för elever och hästar. Dessa system beskrivs inte fullt ut i intervjuerna men vissa av de intervjuade talar bland annat om att de har satt i system att eleverna håller ett korrekt avstånd mellan varandra på lektionen på spåret och på medellinjen. Det läggs även stor vikt på att hästarna ska vara väluppfostrade och kunna stå stilla under tiden ryttarna sitter upp och sitter av. Andra pratar om att de har ett system gällande att hantera och läsa av hästen samt att det bästa sättet att göra detta är genom avdelningsridning. Några menar att ju fler elever som de har på lektionen desto viktigare är det att ha ett system för att behålla kvalitén och säkerheten.

*”Jag tycker att de gamla militära idéerna ligger kvar en hel del, för att det där med att ha ordning och reda är rätt viktigt, och det är viktigt för hästarna.” – Eva*

*”Det viktiga är ju att man har grupplektioner, och det kan ju göras med tio-tolv elever samtidigt. Och då fodras det ju att man har ett väldigt välarbetat system som bygger på ordning och reda och tydliga signaler och att man hinner vända sig till alla. Det är en väldigt skillnad om man har en elev som man ska hålla på med, det är oerhört mycket enklare på ett sätt.” – Stig*

Ett antal av intervjupersonerna berättar att de tycker det är viktigt att ha mål med sina elever och grupper. En intervjuperson lägger stor vikt i att det ska vara en röd tråd i undervisningen som leder fram till ett mål som eleven och ridläraren eller tränaren har kommit fram till tillsammans. En av informanterna vill att Ridsportförbundets ryttarmärken skall användas mer på ridskolor. Hon menar att märkena ger grupper på ridskolor mål att nå till och att de finns på många olika nivåer, inte bara för nybörjare.

*”Röd tråd i undervisningen, att ena byggstenen läggs på den andra och att det ska föras fram till ett mål, det tror jag är viktigt! Och att man känner att man har eleven med sig på resan och inte tappar bort den på vägen någonstans.” – Eva*

Flera av de intervjuade tycker att det i framtiden behövs ett bättre system för grundutbildning och ridundervisning i Sverige och att det system och den struktur som användes under tiden de utbildades på Strömsholm var bra och bör återinföras. Det säger att det var viktigt att alla från början lärde sig att göra saker på samma strukturerade sätt. De värderar sin utbildning högt och en del menar att utbildningarna som finns idag inte når upp till samma standard. Ett antal berättar att de tycker att ridlärarna som finns idag inte heller håller samma standard som de som fanns förr och att examinationen för att bli

ridlärare borde vara hårdare. Det nämner också att det säkerhetstänk som fanns förr har vattnats ur och behöver tas tillbaka.

## Genomgångar

Flera av de intervjuade säger att de använder sig mycket av att visa övningen till häst, antingen själva eller med en duktig elev, på sina genomgångar. Detta för att eleverna ska få en chans att se hur övningen ska utföras och vägen dit. Detta tycker vissa av intervjupersonerna är särskilt viktigt vid inläring av ett nytt moment eller rörelse för att eleven ska kunna få en uppfattning om hur det ska vara. De anser också att denna metod användes oftare förr och bör återinföras.

*”Någonting som jag gör mer än andra, som jag saknar, är att visa. Att sitta upp eller att ha någon som visar en framdelsvändning eller en bakdelsvändning och vägen dit istället för att själv vandra runt på marken och vifta med armar och ben.” – Bo*

En person nämner modellen ”varför, visa, instruera, öva” som han säger sig använda mycket och som han har fått med sig från när han själv undervisades på Strömsholm. Denna modell används som beskrivet i inledningen fortfarande flitigt på Strömsholm idag. Han poängterar att denna sorts genomgång kan användas vid avdelningsridning för att förmå eleverna att bli mer självständiga i sin ridning.

*”Vi hade ju en väldigt fin modell förut som hette ”varför, visa, instruera, öva”, där man först visade vad som skulle göras, sedan talade om ändamålet med övningen och varför man ska göra det och sedan instruerade man hur man gör det och sedan fick eleverna börja öva.” – Stig*

En annan informant tycker att det ibland kan vara bättre att ha avsutten teori och genomgångar för att eleven då inte behöver koncentrera sig på både hästen och läraren samtidigt. Hon menar att vissa elever kan ha svårt att ta till sig av flera saker på samma gång. Att eleven ska ha fokus på vad hästen gör, hur han eller hon själv rider och samtidigt försöka lyssna och ta till sig av det den som undervisar säger kan bli för mycket för eleven enligt intervjupersonen. Hon menar vidare att detta leder till att eleven kanske inte ser, förstår eller hör allt som den som undervisar säger och kan då inte heller utföra det som genomgången handlar om på bästa möjliga sätt.

*”Har du en genomgång har du ryttarna ståendes stilla, för en del kan inte lyssna om de skrittar.” – Eva*

## Instruktioner

Gällande instruktionerna berättar majoriteten av intervjupersonerna att de behövt anpassa sina instruktioner efter årens gång. Till en början kunde det vara relativt korta instruktioner i form av ordergivning född från de militära, vilket de menar fungerade bra då. Idag menar vissa att instruktionerna ges i en mer beskrivande eller berättade form. Flera av intervjupersonerna berättar att de anpassar sina instruktioner efter vilken elev de undervisar. De menar att de elever som är mindre erfarna kan behöva instruktioner som beskriver vad som behöver ändras på. Med de mer erfarna eleverna menar

intervjupersonerna att de kan vara mer som en spegel och säga vad de ser, och då vet redan ryttaren vad denne ska ändra på och gör det. Vissa ger sina instruktioner som det står i den gamla ridhandboken med långa instruktioner när ryttaren står stilla och korta instruktioner under rörelse för att eleven lättare ska kunna ta åt sig av instruktionen. Andra ger sina instruktioner efter känsla och när de tycker att det behövs. Dessa intervjupersoner menar att det är viktigt att först ha en ordentlig genomgång med eleverna, eftersom ridläraren eller tränaren då kan referera sina instruktioner till genomgången. Enligt dem kan de då ge instruktioner när något uppträder som behöver instrueras istället för att behöva instruera eleverna hela tiden.

*"Förut om en elev inte gjorde som du sa kunde du höja rösten, det får du inte göra idag riktigt. Det är väl det där militära som ramlar tillbaka - ordergivning. För längesen så gick orden igenom, det var ingen som motsatte sig det riktigt. Det tror jag kan ifrågasättas av många idag, det har väl med skolan att göra antar jag. – Eva*

Vissa av intervjupersonerna säger sig använda en mer coachande form av undervisning på sina träningar där ordergivning bleknat och ömsesidiga dialoger med eleven växt fram. De menar att när en elev börjar träna för en ny tränare kan det behövas mer instruktioner, men att efterhand blir instruktionerna mer och mer coachande. Till slut behöver tränarna knappt ge några instruktioner utan undervisningen blir nästan helt och hållet coachande enligt intervjupersonerna. De menar att det då kan räcka med att ge ryttaren beröm eller ge råd om att inte göra vissa övningar och liknande för att nå fram till ett bra resultat. Vidare menar de att när eleverna har tränat för en och samma tränare en längre tid kommer eleven in i ett system och då kan också instruktionerna istället bli till dialoger mellan tränare och elev.

*"De elever jag har, har jag nästan alltid haft i väldigt många år. Och då behöver man inte säga så mycket, man är bollplank. Jag är säker på att de inte hittar på några dumheter och gör fel. Mina elever rider och jag kommenterar helt enkelt. Och ibland kanske jag säger "lite mer av det, eller det" eller vänta med galoppen. Men jag styr inte eleverna exakt och talar om vad de ska göra, vända snett igenom och sånt. De har lärt sig att de kan lägga upp ett träningspass själva och att jag finns där som bollplank." - Karl*

Många av de intervjuade lägger stor vikt i att det aldrig är hästens fel att det går dåligt, utan att eleverna antingen ger hästen otydliga signaler eller ställer för höga krav på den. Under själva lektionerna har intervjupersonerna delade meningar om huruvida det är eleven eller hästen som är den viktigaste byggstenen. Vissa har störst fokus på eleven under lektionen och tycker att det är eleven som ska arbeta mest under, samt att det är ryttaren som ska ändras och inte hästen. Andra har istället mer fokus på hästen och menar att om hästen gör rätt så lär sig också ryttaren att göra rätt. Detta går också att koppla till hur intervjupersonerna ser på storleken och anpassningen av grupperna på lektioner då samma personer som hade mer hästfokus gärna hade mindre grupper och de med mer elevfokus gärna hade större grupper.

Majoriteten av de intervjupersoner som främst arbetat på ridskola lägger mycket vikt i att eleverna arbetar mer än hästarna på lektionerna. Detta för att eleverna då kan känna att de

rider själva och att det händer saker. De menar att det är viktigt att ridläraren har fokus på eleven och rättar elevens sits, position och inverkan så att eleven kan göra rätt och därmed också talar om för hästen vad som är rätt. De vill ha fokus på att ryttarna kan vara aktiva utan att hästarna slits, detta för att främja ryttarnas grundutbildning. De intervjuade personer som har en längre bakgrund som tränare säger sig istället ofta fokusera mer på hur hästen kan ändras, och hur hästen ska kännas. De berättar att om läraren instruerar hur hästen ska vara så hittar ryttaren rätt känsla och då faller också ryttarens inverkan på plats.

*"Man har gått ifrån att ändra ryttaren till att ändra hästen, det vill säga att har man inte kraft att förändra ryttaren så säger man "Nä, nu ska han gå längre ut i hörnet", "Nu lägger han huvudet på sned" och man vågar så att säga inte ta i ryttaren, utan man talar om för ryttaren vad hästen ska göra och då har man ju tappat grundutbildningen av häst och ryttare." – Bo*

## **Grundutbildning i ridning**

Intervjuade personer säger även att de lägger stort fokus på hästens och ryttarens grundutbildning och flera menar att detta ofta slarvas med eller glöms bort idag. Flera pratar om att eleverna inte förstår hur viktig deras grundutbildning och grundridning är, utan tycker att det är tråkigt att träna när fokus ligger på just detta. Denna inställning tycker intervjuade personer gör det svårt att undervisa dessa elever och behålla deras motivation. En skiljer sig från de andra och tycker att dagens grundutbildning är bra. Han jämför Sveriges ridskolor med andra länder där ridskolor inte finns på samma sätt. Med det menar han att de som går på ridskola får en bra grund i sin ridutbildning medan de som istället köper en häst direkt när de börjar rida ofta inte får den grunden.

*"Det blir lite knepigare idag när barnen inte har varit på ridskola och föräldrarna köper dem en egen häst utan att de kan någonting om det. Då blir det inte så lätt för dem att ta sig fram, för att de har ingen grundutbildning. Och grundutbildningen i svenska ridskolan anser jag fortfarande vara mycket bra, också i förhållande till andra länder." – Karl*

Några av de intervjuade säger att det på senare tid har blivit högre status att vara tränare än att vara ridlärare och att det ofta gör att elever hellre rider för tränare än för ridlärare. De menar vidare att tränarutbildningen idag är sämre än ridlärarutbildning. Detta bland annat för att tränarna inte får en lika bred utbildning som ridlärarna. I och med detta anser de att ryttarnas grundutbildning tappas bort när de väljer tränare framför ridlärare. De säger att det istället läggs mer fokus på förberedning för tävling och på vad hästen gör än på ryttarens färdighetsutveckling. En intervjuad person talar om att de ofta finns unga och orutinerade ridlärare på ridskolor idag och att även de fokuserar mer på vad hästen ska eller inte ska göra istället för att fokusera på vad ryttaren ska göra. Detta tycker han leder till att grundutbildningen tappas bort. Han säger att förr blev eleverna arga på sig själva när det gick dåligt, men i och med det fokus som läggs på hästen idag blir eleverna istället arga på hästen när den inte gör som de vill.



*”Det har ju blivit en väldigt konstig gradering vad det gäller ridlärare och C-tränare. Ridläraren är ju den som egentligen står för att hitta verkliga grundkunskaperna, och som har en bra utbildning. Medan C-tränaren inte har någon utbildning alls i princip förutom några veckokurser. De har ju fått större auktoritet än vad ridlärarna har många gånger och det är ju helt galet. Det har ju blivit så att C-tränarna har blivit en enklare form av ridlärare, och det är inte bra för det tar statusen från ridlärarna.” – Stig*

En annan säger att hon alltid har varit mycket noggrann med sina elevers grundutbildning, då särskilt sits och inverkan. Hon menar att det har slarvats med grundutbildningen tidigare men att det börjar bli mer fokus på det igen.

*”När man tittar på en elev för första gången får man se lite grann vad de har för status och vad de kan för någonting och så får man ju därifrån kanske gå tillbaka lite grann om det fattas grundarbete, vilket det oftast gör. Sedan jobbar man vidare därifrån sakta men säkert framåt. Jag är väldigt, väldigt noga med grundarbetet.” – Greta*

En av intervjupersonerna nämner ett system han har utvecklat där varje elev rider själv i 30 minuter för tränaren. Detta menar han ger mycket mer till eleven än om de rider längre tid i grupp. Han säger att eleverna då utvecklas mycket fortare än vad de gjort tidigare. Detta tror han beror på att han kan guida eleven genom varje övning och att han kan anpassa lektionen helt efter den specifika ryttarens och hästens behov och ambitioner.

En av de intervjuade tror att om eleverna hade ridit kortare lektioner till ett billigare pris, så att de kan rida fler gånger i veckan, hade de kunnat utveckla sin grundridning fortare. Han tror också att det hade lockat fler elever att stanna på ridskolorna istället för att köpa en egen häst eller ponny.

*”Låt eleverna rida något kortare lektioner, lugnare lektioner med fler hästar på lektion, sänk priset och låt de rida två gånger i veckan. Att rida en gång i veckan, hur mycket lär man sig på det jämfört med två uppsittningar i grundutbildning?” – Bo*

## **Säkerhet**

Några av de intervjuade lägger mer fokus på att övningarna är anpassade efter nivån på ryttaren och hästen. De menar att risken för olyckor är stor när eleverna gör saker som är för svåra för dem. Även övningar som är för svåra för hästen tycker intervjupersonerna kan vara en säkerhetsrisk då hästarna lätt börjar protestera, vilket barnen ofta har svårt att hantera.

*”Gör man en för svår övning som ryttaren som kan minst inte kan hänga med på, vid till exempel galopp och sånt där med nybörjare, det är då det kan hända saker som kan orsaka onödiga olyckor. Så där måste man ha ett säkerhetstänk hela tiden.” – Greta*

Gällande nivå och anpassning av grupper skiljer sig meningarna åt mellan intervjupersonerna. Dock är alla överens om att det är en konst att anpassa sin undervisning efter gruppen. Vissa menar att man måste rätta in sig efter den som kan minst och är räddast i gruppen. De menar att om övningarna blir för svåra för de elever i gruppen som inte har kommit lika långt i sin ridning som resterande kan detta göra

eleverna rädda och osäkra om de misslyckas. De menar vidare att om övningarna blir för svåra för ryttarna blir risken större för olyckor. Andra poängterar att gruppen då aldrig utvecklas och att det därför inte är ett vinnande koncept. Dessa intervjupersoner menar att om övningarna alltid anpassas efter den elev eller de elever som inte kan lika mycket, kommer de som kan mer aldrig få utmana sig själva och därmed utvecklas långsammare eller inte alls.

Intervjupersonerna lägger också stor vikt i att rätt utrustning används på häst och ryttare, samt att den är väl anpassad. De menar att åtminstone de små barnen alltid bör ha väst och hjälm på sig som är väl anpassade och varken för stora eller för små. Hästens sadel och träns menar de också behöver vara anpassade efter hästen för att ge så lite obehag som möjligt.

*"Om det är mindre barn ska de ha väst och hjälm och de ska sitta rätt i sadeln. Jag är petimeter vad det gäller träns och brett." – Göran*

En av de intervjuade berättar att det inte har hänt några olyckor på hans lektioner. När han fick frågan om varför han tror att det är så svarar han att det beror på att han inte har bråttom med de yngre hästarna och är noga med att det är lugn och ro. Han säger också att han inte kräver för mycket av hästarna eller pressar dem så hårt att de börjar protestera. Han menar att om dessa saker undviks är risken mycket liten att det händer olyckor inom dressyren.

Många av de intervjuade tycker att säkerhetstänket var bättre förr. De säger att det var stort fokus på säkerheten när de gick den gamla ridlärarutbildningen. De menar att det då var mycket disciplinerat när det exempelvis gällde att föra hästarna till och från ridhus och hagar samt vid uppsittning och avsittning, vilket de tycker brister idag. Några av intervjupersonerna talar om att anledningen till att säkerhetstänket inte håller samma höga nivå som tidigare kan vara att hästarna är mycket annorlunda idag jämfört med förr. En berättar att det kom många halvblodshästar till ridskolorna på 90-talet som var ganska höga i blod, men att han nu ser många kallblodshästar och andra hästar som är mycket lägre i blod. Detta menar han innebär att hästarna på ridskolor idag inte är lika reaktiva som de var förr och att det kan vara en anledning till att ridlärarna inte har samma säkerhetsmässiga tänk längre. Till skillnad från detta berättar fler andra att de tycker att hästarna idag har ett känsligare temperament och är snabbare i sina reaktioner vilket också kan påverka undervisningen. De menar att dessa känsligare hästar innebär en säkerhetsrisk för de mindre rutinerade eleverna. Men de säger också att dessa hästar är lättare att lära sig rida på eftersom de svarar bättre på ryttarens hjälper.

*"På 90-talet hade vi ett överflöd av svenska varmblodiga hästar som för en rätt billig penning köptes av privatpersoner och reds. Det var kvinnor som när de skulle ha sitt första barn trodde att livet skulle fortsätta som vanligt efteråt och när de fick sitt andra barn insåg de att de inte var som förr och då sålde hästen till ridskola och då hade vi ett väldigt bra hästmateriäl. När jag var ute nu, på 2000-talet, så har jag aldrig sett så mycket tinkerhästar i hela mitt liv. Så att nu behövs ett annat säkerhetstänk. Inte av det sätt som var förr, idag är hästarna så snälla och lugna att olyckorna inträffar mycket sällan i utbildningssituationer." – Bo*

*”Folk kan inte så mycket om hästar längre på samma sätt. Det är lite farligt eftersom att dagens hästar också är mycket mer explosiva än gårdagens hästar.” – Greta*

Majoriteten av de intervjuade tycker att hästhantering och kunskap om hästen är det viktigaste för säkerheten och att det bidrar till en säker hästhållning både i och utanför ridhuset. De flesta är överens om att säkerheten är den del som försämrats mest under åren och att säkerheten idag är under all kritik. De tycker att alla som hanterar hästar behöver bli utbildade inom ämnet från början vilket de menar slarvas med idag. Vissa säger att de ser fler och fler föräldrar som köper hästar till sina barn. Detta tycker de intervjuade är ett problem då de menar att dessa barn aldrig får lära sig den hästkunskap man får på till exempel en ridskola. Vidare menar de intervjuade att de barnen aldrig heller får en grund och en struktur i hästhantering och intervjupersonerna tror att avsaknaden av denna kunskap är en stor säkerhetsrisk. De berättar att de ser många exempel idag på ridskolor där säkerheten inte sköts på ett föredömligt sätt. Bland annat berättar intervjupersonerna att de ofta ser hur barnen kommer insläpandes med hästarna i ridhuset och att det inte är någon struktur i uppställning eller uppsittning. De menar att ridläraren behöver vara mycket mer noggrann med säkerheten på sina lektioner. Vissa menar också att det behöver läggas mer fokus på detta redan i ridlärarutbildningen.

*”Jag tycker att man ser hårresande exempel idag på ridskolor där man inte har något som helst säkerhetstänkande och eleverna kommer dragandes in med hästarna i manegen, rider hur som helst, ställer upp var som helst och sätter igång att rida innan alla är klara och såna här saker.” – Stig*

## **Förändrad elevsyn över tid**

Många av de intervjuade menar att de instruktioner som ges idag är kopplade till en förändring av elevernas attityd. De hävdar att dagens elever inte tål samma hårda lärandeklimat som förespråkades förr och att lärarna överlag kunde vara strängare och mer bestämda då. De menar att dagens lärare står inför en större utmaning då samma tydlighet med elever inte är accepterat idag. Idag ifrågasätts lärarnas kunskap vilket många av de intervjuade ser som oförskämt och motstridigt. En av de intervjuade tycker att det borde arbetas fram en ny ridinstruktion där den moderna svenska modellen står beskriven.

*”Elever idag ifrågasätter, orkar inte, tar inte saker på allvar. De förstår inte sin egen utveckling och har inget perspektiv på sin egen utbildning. De känner inte målet! Förstår inte! Bara går där, får lite lektioner, och bara ser trötta ut. Det är ju hemskt alltså... Jämfört när vi var unga” - Göran*

Många av intervjupersonerna är överens om att elevernas attityd när det gäller att komma i tid, lyssna, ta instruktioner och kommunicera har förändrats. De menar att förr var eleverna ofta tidiga till lektionerna, men att de idag ofta kommer för sent. Några kopplar det till det militära och menar att det då inte var accepterat att komma ens en minut för sent. De menar att detta tyder på bristande respekt hos eleverna och även elevernas föräldrar i de fall eleverna blir skjutsade till träningen eller ridlektionen.

*”Folk kommer inte i tid lika bra längre, men det gjorde de inte heller lika bra i slutet när jag hade ridskola. På ridskolan hade vi en mil till staden och de allra första åren så cyklade alla, gick eller åkte skidor. Sen blev det föräldrar som skjutsade de sista åren och då kom de fem minuter för sent ungefär. Om det var skolan eller föräldrarnas fel det vet jag inte men det tyckte jag inte om. Ska man börja klockan halv någonting så bör man vara där då, även om man då kan skylla på sina föräldrar. Då får man ju prata med föräldrarna om vad det har för betydelse att komma i tid, och det fick man göra ganska ofta faktiskt.” - Ulla*

Intervjupersonerna pratar om att ridningen inte är det enda eleverna gör på sin fritid, utan att de har många fler sporter och aktiviteter att ägna sig åt. Detta tror många av intervjupersonerna leder till att elevernas motivation och koncentration till ridningen inte är lika hög som den var förr. De intervjuade säger att när de var unga höll inte barn och ungdomar på med lika många sporter och fritidsaktiviteter samtidigt, utan höll de på med hästar så var det bara hästarna. Detta tror de alltså var en anledning till att motivationen hos barn och unga var högre förr. En av de intervjuade tror att ridskolor som nischer in sig på annan typ av ridning än bara hoppning och dressyr kan vara ett bra sätt för ridskolor att konkurrera med varandra. Hon tror att genom att erbjuda fler variationer av ridningen kan fler elever lockas till att stanna på ridskolorna och även att det kan höja deras motivation. Några tycker att eleverna inte är lika engagerade idag som tidigare och kopplar det istället till skolvärldens undervisningsmetoder. De menar att skolvärlden har blivit mindre sträng och mer frispråkig och att ridundervisningen hamnat på samma spår. De tror också att attityden hos eleverna har fötts genom de disciplinproblem de tycker finns i klassrummen, samt att den genomsyras av att eleverna anser sig kunna mer än vad de egentligen kan. De tycker att eleverna inte förstår att det tar tid att utvecklas och inte uppskattar den undervisning de får.

*”Det elevmaterial man får in är mer svårarbetat än tidigare därför att skolans undervisningsmetoder fungerar ju inte ... Det finns oerhörda svårigheter med att få dem att inse skillnaden mellan den pedagogiken de driver där eleverna får bestämma själva och vi lärare bara ska finnas där och den form av instruerande undervisning som krävs inom det här. Det ska inte finnas utrymme för en massa diskussioner hit och dit innan man verkligen vet vad man ska diskutera.” - Stig*

Gällande elevernas förmåga att kommunicera menar de flesta att eleverna är mer utåtriktade och vågar ifrågasätta mer idag. Det råder delade meningar gällande om detta är positivt eller negativt. Vissa menar att det blir lättare att undervisa eftersom det är lättare att ge svar om eleven ställer frågor och undrar över saker. Andra tycker att den ifrågasättande attityd som eleverna har idag tyder på bristande respekt och tillit för sin lärares kunskap och kompetens. Många tycker också att eleverna har svårare att ta kritik idag. De menar att om eleven inte tar åt sig av den kritik och de instruktioner de får av sin lärare, utan endast ifrågasätter lärarens kompetens och gör som de alltid har gjort, får inte eleven ut så mycket av lektionen som den hade kunnat få. I och med detta menar flera av intervjupersonerna att de ser att elevernas motivation brister samt att deras utveckling hämmas.

*”Människor idag är mycket mera utåtriktade, inte så blyga och inte så rädda för överheten som vi var när vi var små. Det är lättare att undervisa, för då vet man ju det att de vågar fråga, de är inte rädda för att fråga. Då är det mycket lättare för att då kan man ju ge svar också.” – Karl*

En av intervjupersonerna tycker att elever idag inte tar tillvara på den kunskap som finns hos de bästa tränarna på samma sätt som intervjupersonen själv gjorde när han var ung. Han menar att den kunskapen kommer förloras om ingen tar tillvara på det innan dessa personer försvinner.

## **Förändrad hästsyn över tid**

Några av intervjupersonerna poängterar vikten av att eleven själv ska förstå vad, hur och varför de utför specifika övningar eller rörelser. De menar att först när eleverna förstår det så kan de få även hästarna att förstå. De menar att den insikten är viktig att ha vid hantering och ridning av hästar. De tycker att alla ryttare oavsett nivå behöver ha en grundlig förståelse för hästen och för sin egen ridning för att komma vidare och utvecklas.

*”Det gäller att få ryttarna att förstå vad de håller på med, förstå hur hästen fungerar och förstå hur de ska göra för att få hästen att fungera. Och att det inte är hästens fel om det inte fungerar, man måste få hästen att förstå vad man vill.” – Greta*

Flera av intervjupersonerna beskriver att hästens betydelse i samhällets har förändrats. De flesta är överens om att synen på hästen har gått ifrån att se den som en levande individ till att se den mer som ett tävlingsredskap. Detta menar intervjupersonerna är ett stort problem för ridsporten eftersom många av de som tävlar inte har den kompetens som behövs för att göra bra ifrån sig på tävlingsbanorna. De menar också att många har hästar som är för svåra och att de då bland annat betslar upp sina hästar med mycket skarpa bitt för att kunna kontrollera dem. Intervjupersonerna understryker att de själva försöker få eleverna att inse att ridningen är mer än att bara tävla, men säger att det är svårt för eleverna att förstå detta. De pratar om att eleverna lägger all skuld på hästen när det inte går som de har tänkt sig och att många inte alls vill ha hjälp med sina hästar. De menar att många elever som inte får det beröm och de positiva kommentarer som de vill ha av sina tränare eller ridlärare istället byter tränare tills de hittar en som ger dem vad de vill ha.

*”Idag har det blivit så att många elever klassar hästarna mer och mer som redskap. Och det är bara tävla och tävla. Men jag försöker få dem att förstå att det här är något helt annat, det är en kultur” – Stig*

*”Man skyller allting på hästen, det är hästens fel att det inte går bra. Det är en attityd som är jättedålig” – Göran*

Många intervjupersoner säger att det förr var privilegierat att få rida på hästar. De säger också att eleverna var i stallarna och hjälpte till så mycket de bara kunde och bland annat ledde hästar på nybörjarlektioner för att få möjlighet att rida extra. De menar att samma intresse för hästen och hanteringen av den är svår att se idag. De menar vidare att elever endast är på ridskolan eller har en häst för att just rida på den och i många fall endast för

att tävla på den. De menar att eleverna ofta inte orkar eller vill hjälpa till i stallen, trots att de i många fall får belöning av det i form av extra ridlektioner. En av informanterna menar att det behöver läggas mer fokus på hästen i framtiden och mer vikt i att hanteringen av den skall ske på ett djurvänligt sätt både i stall och ridhus. Däremot tycker han att den ridning som var förr var för hård på hästarna och att det har blivit bättre idag. En annan informant tycker att det borde införas en lärlingsmodell i Sverige då detta används i många andra länder som är framgångsrika inom hästnäringen. Han tror att detta hade kunnat hjälpa elever att på ett mer effektivt sätt lära sig att både hantera och rida hästen på ett föredömligt vis.

*”Förr höll man på med hästar för att man var intresserad av hästar och så red man som ett tillägg till det. Det skapade ridskolans bas och grund och ett livslångt intresse. Idag är det ungdomar som direkt skaffar sig häst och då utgår det från att ungdomar som har ett intresse av ridning vill lära sig tävla. Inte lära sig rida utan lära sig tävla.” – Bo*

Många av intervjupersonerna säger att det idag är mycket svårt att få tag på lämpliga hästar till ridskolorna och att statusen för ridskolehästen har sjunkit. Svårigheten att hitta bra hästar tror flera är en anledning till att hästarna på ridskolorna idag inte är lika attraktiva för eleverna då de ofta är av den grövre typen och inte så lätttridna som de var förr. De tycker att ridskolehästen behöver få högre status för att locka fler elever till ridskolorna istället för att skaffa sig en egen häst alldeles för tidigt. De tror att uppfödare som nischer sig på att föda upp ridskolehästar som har ett lämpligt temperament, är hållbara, har lagom gångarter och som ändå kan hävda sig på tävling i lätta klasser kan höja statusen för ridskolehästen. Det skulle också underlätta för ridskolorna att få tag på lämpliga hästar. En intervjuperson menar att ännu en anledning till att föda upp lämpliga hästar är att det då blir lättare att ha jämnare fördelning av hästarna i grupperna. Hon tycker inte att det borde blandas ponnyer och stora hästar under lektion på ridskolorna och att små barn inte skall rida på stora hästar.

*”Det ska födas upp hästar som är lagom stora, med lagom temperament som kommer trivas och vara bra som ridskolehästar. Nu för tiden är det ju så att om hästen inte hoppar tillräckligt bra eller går tillräckligt bra i dressyren, ja då blir det en ridskolehäst. Den attityden är absolut fel. Ridskolehästar är fina och värdefulla och det ska kunna finnas uppfödare som anser att den här hästen är värdefull och en fin ridskolehäst, men jag får inte 400 000 för den, det får jag inte.” - Ulla*

En intervjuperson tycker att det är bra att eleverna börjar med att rida på ridskola men menar att det kan vara svårt för dem att veta vilken ridskola de ska välja. Han vill därför att ridskolorna skall ha samma levelsystem som ridlärare så att kunderna vet vad de kan förvänta sig av olika ridskolor, samt anledningen till varför de olika ridskolorna har olika priser. Han menar att det då skulle vara vissa krav för att få en viss level på ridskolan. Dessa krav skulle beröra saker som hästar, anläggning, personal med mera.

*”Ridskolorna måste få fler utmärkelser om dom är duktiga och skiljer sig från de dåliga. Ungefär som jag är mastertränare ska det givetvis finnas en masterridskola. Kunden måste ju veta vad de får, jag menar kostar det 500 att rida på en masterridskola, då måste de ju veta vad det är de får, och istället kostar det 200 att rida hos nån som går*

*och leder runt islandshästar och sånt där. Föräldrarna ser ju häst som häst, men de måste förstå vad det är.” – Göran*

## **Sammanfattande resultat**

### **Egna uppfattningar om undervisningsmetoder**

Samtliga intervjupersoner har ett tydligt system som de använder sig av på sina lektioner. Systemen ser olika ut för varje person men har oftast sin grund i säkerheten för både häst och ryttare. Alla intervjupersoner är mycket noggranna med säkerheten men har olika sätt att se på den. Intervjupersonerna är också noga med att det finns en röd tråd genom alla lektioner som genomsyrar genomgångar, instruktioner och säkerheten. Majoriteten av intervjupersonerna säger att de är noga med sina genomgångar, och har mycket fokus på eleven under dessa. De lägger stor vikt i att eleven ska förstå och att de kan koncentrera sig på den som undervisar. Däremot varierar uppläggen på lektioner mycket mellan intervjupersoner, då vissa beskriver sig använda en mer militärisk form av undervisning och vissa beskriver sig mer som coacher eller bollplank. Många beskriver att de har anpassat sina instruktioner under årens gång och gått från korta instruktioner till mer beskrivande eller coachande instruktioner. Trots dessa skillnader är alla intervjupersoner överens om att grundutbildningen av ryttaren är det som bör ligga i fokus på lektionerna. I elevernas grundutbildning, menar intervjupersonerna, bör eleverna inte bara lära sig att rida korrekt utan också att läsa av, förstå och hantera hästen.

### **Uppfattningar om svensk ridundervisning**

Många tycker att den struktur som fanns i ridundervisning förr var bättre än den som finns idag och att grundutbildningen av ryttaren har tappats bort. Dock menar några av intervjupersonerna att det börjar bli mer fokus på grundutbildningen igen. Majoriteten av intervjupersonerna är också överens om att det förr var tydligare och mer strikt när det gäller säkerheten i samband med hästhantering samt med instruktionerna på lektioner. De menar att kunskap om hästar och hästhantering var viktig för god säkerhet. Majoriteten tycker också att eleverna har förändrats och inte är lika motiverade som de var tidigare, vilket de tror kan bero på både att de nu har många fler fritidsintressen än endast ridningen och att skolvärlden har blivit mycket mindre strikt än tidigare. I och med detta menar intervjupersonerna att elevernas attityd har förändrats. Intervjupersonerna menar att eleverna inte kommer i tid, ifrågasätter mer, är mer utåtriktade och mindre engagerade än vad de tidigare varit. Många av intervjupersoner talar om att synen på hästen i samhället också har förändrats och att den har blivit mer och mer som ett tävlingsredskap. De säger att förr var eleverna mycket mer i stallet och ägnade sig mycket mer åt sin häst, medan det nu främst handlar om att tävla. Vidare menar de att det idag är svårt få tag på lämpliga ridskolehästar vilket påverkar undervisningen negativt på ridskolor idag.

### **Medskick till framtiden**

Mycket av det som intervjupersonerna önskar om att förbättra i framtiden handlar om ovanstående. De vill att det i framtiden ska finnas ett bättre system och en bättre struktur för ridundervisning i Sverige och framförallt ett bättre system för grundutbildning. Detta system, menar vissa intervjupersoner, kan bli bättre om ridskolorna har tydligare mål för sina elever. En intervjuperson tycker att det kan bli bättre med hjälp av de svenska ryttarmärkena. En annan intervjuperson menar att om eleverna får rida kortare, mindre

intensiva lektioner, fast fler gånger i veckan, kan grundutbildningen utvecklas snabbare. En annan tycker istället att om elever får rida själva för en tränare i 30 minuter utvecklas deras ridning mycket fortare än i en traditionell träningsgrupp. Majoriteten tycker också att säkerheten i framtiden behöver skärpas. De tycker att det är bra att elever börjar rida på ridskola och att de där får en bra grund i sin utbildning. Däremot menar de att det behövs hittas sätt att göra ridskolorna mer attraktiva. Förslag som ges av intervjupersonerna är att ridskolorna kan nischa in sig för att locka elever och att hitta ett system för olika kvalitetsnivåer på ridskolorna. En idé är att det borde arbetas fram en ny bok för ridinstruktion där den moderna svenska modellen för ridundervisning står beskriven.

## **DISKUSSION**

### **Ridundervisning förr och nu**

Genomgångarna som användes förr verkar inte ha förändrats mycket då ”visa, instruera, öva” och ”vad, varför, hur” används lika flitigt nu som då. Detta framgår även i Zetterqvist Blokhuis (2006) bok där hon skriver att ramsorna härstammar från det militära, men även att de används i dagens ridundervisning på bland annat ridskolor. Under tiden den militära undervisningen utövades på Strömsholm verkade det läggas stor vikt på de olika typer av lärstilar som fanns (visuell, auditativ och kinestetisk) då de intervjuade talade mycket om att de visade övningar till häst för sina elever, att de fick prova sig fram samt att de var noga med att beskriva och förklara för eleven vad och hur de skulle utföra övningen. Även Marianne Esseen Söderberg (pers. medd. 2016), huvudlärare i dressyr på Strömsholm, styrker användandet av undervisningsmetoderna ”vad, varför, hur” och ”visa, instruera, öva” och menar att det är mycket bra, pedagogiska och användbara metoder. En anledning till att dessa fortfarande används flitigt kan vara för att de fungerar väl i undervisningssituationer och att det därmed är onödigt att uppfinna hjulet en gång till. Intervjupersonerna nämner inte metoden ”vad, varför, hur” vid namn utan pratar mer runt omkring den, vilket kan tyda på att de inte har fått lära sig det som en metod utan att det är genom deras generation som metoden har vuxit fram. Det kan också tyda på att de har lärt sig det som metod, tagit till sig av det och använder det autonomt (Annerstedt, Peitersen & Rønholt 2001). Dessa metoder bör tas tillvara på även i framtiden då de visat sig fungera genom att de varit verksamma ända sedan den militära undervisningen.

Lundesjö-Kvart (2013) skriver att det finns olika typer av ridlärare idag. Hon menar att vissa ridlärare gärna för en dialog med sin elev och har ett lugnare förhållningssätt att förmedla instruktioner på medan andra använder ett något hårdare sätt att instruera på i form av ordergivning och skarpa tillsägelser. Enligt Ekman (1940) var klimatet strängare och striktare förr med korta, koncisa kommandon eller tillsägelser. Även Danewid och Skoogs studie (Ej publ.) stärker att det var en hårdare jargong på ridskolor förr och att relationen mellan lärare och elever idag bygger mer på ömsesidiga dialoger istället för envägs kommunikationen från förr. De instruktioner som ges på ridskolor idag tycker intervjupersonerna är mjukare och mer berättande än vad de tidigare varit och de tycker att ridlärarna inte längre är lika hårda och bestämmande. Jämför man detta med den svenska skolan tycker intervjupersonerna att klimatet ser liknande ut där. Detta stödjer



Annerstedt, Peitersen & Rønholt (2001) som menar att klimatet har utvecklats från ett disciplinerat och auktoritärt klimat till en mer elevaktiverande miljö där ifrågasättande och tvåvägskommunikation uppskattas och ses som en vilja att lära sig.

## **Säkerhet**

Både Danewid & Skoog (Ej publ.) samt Annerstedt, Peitersen & Rønholt (2001) menar att klimatet var mer disciplinerat och ordningsamt förr och att det idag förändrats. Alla intervjupersoner i studien är överens om att säkerhetstänket var bättre förr. De menar att eleverna tillbringade mer tid i stallet då än vad de gör idag, vilket kan vara en bidragande orsak till att eleverna lärde sig hantera och läsa av hästarna bättre. Intervjupersonerna menar att eleverna idag blir skjutsade till ridskolan och att hästen står färdig på medellinjen när de kommer dit. De behöver alltså inte hantera hästen speciellt mycket och lär sig inte hur den fungerar utanför ridhuset. Dock menar Lundesjö-Kvart (2013) att tanken ofta är att eleven själv ska göra i ordning hästen för ridning och att hjälp av erfarna ryttare då ofta finns att få. Thorell & Hedenborg (2015) skriver om uttrycket ”fight through the pain” i relation till ridinstruktörsutbildningarna på Strömsholm. De menar att det handlar om att olyckor förr kunde ingå i uppgiften och att eleverna skulle utföra uppgiften även om detta innebar vissa risker. Eleverna skulle också lära sig att utföra uppgiften trots att den kunde verka skrämmande eller farlig (Thorell & Hedenborg 2015). Thorell & Hedenborg (2015) menar att olyckor var en del av vardagen förr och att eleverna skulle lära sig att hantera dessa. Majoriteten av intervjupersonerna tycker att säkerheten var bättre förr men enligt Thorell & Hedenborg (2015) verkar den inte varit det. Detta tyder på att de som utbildades förr kanske inte såg sin utbildning som farlig just på grund av den inställning som Thorell & Hedenborg (2015) nämner. Intervjupersonerna menar dock att det lades mycket fokus på säkerhet vid uppsittning, uppställning och hantering av hästen, vilket tyder på att det kan vara dessa aspekter intervjupersonerna ser som viktigt gällande säkerhetstänket istället för exempelvis avramlingar. På grund av detta ser vi det viktigt att undervisa elever i hästhantering för att höja säkerheten i samband med ridundervisning.

## **Elevattityd**

Intervjupersonerna tycker att elever inte respekterar läraren på samma sätt längre och att elever generellt har en sämre attityd mot läraren jämfört med förr. De flesta hävdar att elever ifrågasätter sina lärare mer idag vilket de ofta ser negativt på och menar tyder på bristande respekt. Att tolka av vissa intervjupersoner var man förr ibland inte intresserad av vad eleverna hade att lära, utan de skulle visa respekt genom att inte ifrågasätta och bara göra som de var tillsagda. Ett elevaktiverande klimat främjar elevens eget tänkande och därmed också kommunikation och ifrågasättande (Persson 2006), vilket av samhället idag ses som något positivt och som en vilja att lära sig mer. Intervjupersonerna ser istället ifrågasättande som bristande respekt för läraren vilket kan kopplas till Annerstedt, Peitersen & Rønholt (2001) som skriver att en elevaktiverande miljö med mycket frispråkig kommunikation och livliga diskussioner kan skapa ett högljutt klimat. Då försummas disciplin och ordning och reda vilket kan leda till ett sämre lärandeklimat och därmed sämre inläring.

Det kan uppstå problem när den nya generationens elever möter den äldre generationens lärare. Dessa problem kan baseras på att skolan har, enligt Annerstedt, Peitersen & Rønholt (2001), utvecklats till att vara mer elevaktiverad än tidigare och uppmuntrar elever till att ta mer plats och kommunicera mer med sin lärare. Tidigare sågs det som en negativ inställning hos eleverna. Därför är det förståeligt den äldre generationen blir provocerade av dagens elever genom deras vilja att ställa frågor och att de kan verka framfusiga. Samtidigt kan det säkerligen också vara frustrerande för de elever som är mer kunskapsförstående och ifrågasättande när de inte får den respons de vill ha av sin tränare eller ridlärare. Att olika personer ser olika på denna inställning hos elever kan vara viktigt att tänka på i undervisningssituationer. Dessutom hävdar Annerstedt, Peitersen & Rønholt (2001) att det som oroar lärarstudenter mest idag är just förmågan att lyckas hålla disciplinen i klasserna, med ordning och reda utan att bli för auktoritär. Därför är det viktigt att elever får tänka själva och utveckla sina kunskaper genom ifrågasättande och kommunikation men att det samtidigt finns en viss respekt för läraren så att inte lärandeklimatet försummas och på så sätt hämmar utbildningen. Detta kan vara extra viktigt vid just ridlektioner både för säkerheten och för elevernas egen utveckling.

Många av intervjupersonerna menar att hästar fungerar som tävlingsredskap idag. De tror att en av anledningarna till detta är att ungdomar utövar många sporter samtidigt. En anledning till att många använder sina hästar som tävlingsredskap kan vara att eleverna influeras av tävlingsinriktade sporter och tar med sig det till stallet. Intervjupersonerna säger att elever förr endast utövade en sport, vilket tyder på att de då inte blev influerade av andra sporter på samma sätt. De beskriver att ridningen var privilegierad och att hanteringen av hästen var det essentiella i stallet. De menar att eleverna inte har samma motivation och engagemang till sin hobby idag och att hästen står klar på medellinjen för uppsittning när eleven kommer till stallet. Detta kan kopplas till tidigare nämnd säkerhet eftersom att detta kan bli en säkerhetsrisk då eleven inte lär sig hantera hästen på rätt sätt samt att det inte främjar den gemenskap med hästen som värdesattes mycket förr. Däremot kan det vara en mycket bra lösning för personer som inte har tid eller motivation till att spendera mycket tid i stallet, men som ändå vill rida.

Intervjupersonerna säger sig ha upptäckt att många elever slutar på ridskola i tidig ålder för att istället köpa en egen häst eller ponny. Flera av intervjupersonerna säger också att de ser många ekipage på tävlingsplatser idag som intervjupersonerna inte anser är redo för uppgiften samt att de ofta tycker att hästarna ofta är alldeles för svåra för ryttaren. Det nämner också att de ser många ryttare idag som använder skarpa bittar för att kunna kontrollera sin häst. För att undvika dessa problem på tävlingsbanan kan det vara lämpligt att köpa hästar som är anpassade efter utbildningsnivån på ryttaren och inte prestation på tävling alternativt stanna kvar och utbildas under kontrollerade former på ridskola.

## **Ridlärarutbildningar förr och nu**

Intervjupersonerna hävdar att utbildningsnivån på eleverna på ridlärarutbildningarna var bättre förr. Jämförs ridningen i RIK och SRL är målet för RIK III att rida upp till Intermediaire dressyr och motsvarande hoppning medan målet för SRL III är Msv B dressyr och motsvarande hoppning (Annergård, pers. medd. 2016; Svenska Ridsportförbundet 2016c). I hippologprogrammet är kursmålen i årskurs tre, precis som SRL III, att eleven ska rida MsvB dressyr samt hoppa bana på 120 cm med hinder på 130

cm (Sverige Lantbruksuniversitet 2016d). Eftersom kursmålen var högre förr kan eleverna på ridlärarutbildningarna varit tvungna att prestera bättre genom att kunna utöva svårare dressyrörelser och hoppa högre hinder och blev därmed bättre utbildade färdighetsmässigt i ridning. Teoretiskt skiljer sig inte SRL och RIK mycket, det som skiljer är kursen tränings- och tävlingspsykologi som ingår i Vallakursen men inte SRL samt den pedagogiska undervisningen som SRL har mer av än RIK (Annergård, pers. medd. 2016; Svenska Ridsportförbundet 2016c). Däremot har hippologprogrammet mycket mer teoretiska kurser än både RIK och SRL, både gällande pedagogik, hippologi, hästkunskap, företagsekonomi med mera (Sveriges Lantbruksuniversitet 2017).

RIK- och SRL-kurserna verkar ha relativt lika innehåll. Det som skiljer kurserna åt är upplägget gällande praktik, mål för ridning och att det är något mer pedagogik idag. Hippologprogrammet däremot innehåller mycket mer teori än både RIK och SRL. Trots detta tycker många av intervjupersonerna att den gamla utbildningen var bättre. Detta kan antyda att det intervjupersonerna främst anser varit bättre hos ridlärare förr var ridkunskapen snarare än förmågan att undervisa. Att nivån på målen i ridning sänkts på ridlärarutbildningarna kan påverka undervisningen på ridskolor idag då ridlärare förr generellt fick erfarenhet av ridning på högre nivå efter sin utbildning än vad de nya ridlärare som finns idag har fått. De sänkta målen i ridkonst på ridlärarutbildningarna kan därför vara en anledning till att även nivån på grundridningen på ridskolor kan ha sänkts, vilket många av intervjupersonerna menar att den har, eftersom de nya ridlärarna kanske inte har samma erfarenhet och kunskap som tidigare generationer har.

### **Skillnad mellan ridlärare och tränare**

Svaren i studien varierade mycket beroende på om intervjupersonerna främst arbetat som ridlärare eller tränare. Bland annat skiljer sig synen på häst- respektive elevfokus beroende på utbildning. De personer som mestadels arbetat som ridlärare fokuserar mer på elevens utbildning och pratar mycket om sin egen pedagogik och undervisningsmetodik. De anser att eleven behöver vara fokuserad och att hästen blir som ryttaren gör den. De menar att ryttarens fel bör rättas för att få hästen att arbeta korrekt och inte tvärtom. De personer som varit mer aktiva som tränare lägger istället mer fokus på hästens utbildning och arbete under lektioner och träningar. De ser att elevens utveckling är en följd av hästens balans och genomsläpplighet. De verkar inte fundera lika mycket på användandet av pedagogik och har ibland svårt att svara på de frågor som handlade om deras egen pedagogik. De verkar också använda sig av en mer coachande pedagogik än de som mestadels arbetat på ridskola. Exempelvis beskriver sig en av de intervjuade som inte har någon ridlärarutbildning som ett "bollplank" för sina elever. Han vill att eleverna ska kunna ha en diskussion med honom genom hela träningen. Även en annan som främst arbetat som tränare säger sig använda en mer coachande form av undervisning på sina träningar. Däremot använder sig en av de intervjuade, som har den högsta ridlärartiteln men ingen tränartitel, av den mer traditionella typen av undervisning där lektionen är strukturerad med tydliga instruktioner och genomgångar. De ridlärare som i Lundesjö-Kvarts (2013) studie främst hade fokus på hästen på sina lektioner hade svårare att sätta ord på hur de själva undervisade och på sin egen pedagogik. Detta stödjer resultatet i vår studie.

Eleverna på ridskola rider många olika hästar och ser inte en utveckling av hästen på samma sätt som eleven som rider för en tränare på sin egen häst gör (Lundesjö-Kvart 2013). Detta kan innebära att eleverna på ridskola motiveras av den utvecklingen de ser på sin egen ridning istället för utvecklingen av hästen som kanske en elev som rider för tränare gör. De elever som istället rider för tränare på sin egen häst kanske drivs mer av utvecklingen av hästen och tävlingsresultat snarare än sin egen ridning. Detta kan leda till att tränaren behöver fokusera på hästen mer för att tillgodogöra elevens behov, vilket kan vara en anledning till skillnaden mellan de yrkeskategoriernas olika undervisning och fokus. Flera intervjupersoner pratar också om att många elever byter tränare när denne inte säger de saker som eleven vill höra, de menar att dessa elever har svårt att ta till sig av kritik och endast vill få beröm. Vid byte av tränare byter också eleven system vilket kan leda till stor förvirring för både häst och ryttare. Detta kan vara ett stort problem för grundutbildning av ryttare idag eftersom dessa elever kanske inte kommer utvecklas på samma sätt då de inte är mottagliga för förändring utan ser kritik som något negativt. Hassler-Scoop (2000) skriver om just detta slags motstånd och menar att det är naturligt för människan att inte vilja förändras. Elever som upplever detta motstånd kan visa det genom att exempelvis skylla på hästen, komma för sent eller vara arga på den som undervisar (Hassler-Scoop 2000). Detta menar Hassler-Scoop (2000) ofta grundar sig i att eleven tycker illa om sig själv på något vis, det kan både handla om dåligt självförtroende, dålig självkänsla eller liknande. Hon menar vidare att för att kunna lösa denna sorts problem hos eleven krävs god och positiv kommunikation mellan den som undervisar och eleven. De sätt intervjupersonerna kommenterar dessa problem hos eleverna tyder på att de blir irriterade på eleven istället för att försöka lösa det genom kommunikation. Detta kan bero på okunskap inom ämnet från tränares och ridlärares sida. Genom utbildning inom ämnet hade problemen lättare kunnat lösas och ridutbildningen fått en bättre grund även för de elever som i nuläget inte är mottagliga för förändring.

I Danewid och Skoogs studie (ej publ.) är det endast tränare som är intervjuade. Dessa tränare talar mycket om den kommunikation som används inom coaching och att det krävs en viss förkunskap för att kunna coacha. Att tyda från intervjuerna använder flera av de som är eller har varit verksamma tränare sig av en mer coachande form av undervisning jämfört med de som främst arbetat som ridlärare. Coaching kan vara svårt att använda på ridskola med yngre barn eftersom de kan sakna den kunskap och erfarenhet som krävs för den slags diskussion som Danewid & Skog (Ej publ.) menar att coachingen går ut på. Lundesjö-Kvart (2013) skriver att mer rutinerade elever ofta rider i tävlingsgrupper för att kunna fortsätta utvecklas. Därför kan det vara fördelaktigt att introducera de eleverna till en mer coachande form av undervisning för att främja deras utveckling. Till skillnad från den moderna pedagogiska litteraturen menar intervjupersonerna att mer traditionell undervisning behövs i ridundervisningen och att den är mer utvecklande för eleverna. Detta tyder på att om ridlärare kan utbilda elever med både en coachande form av undervisning och på ett mer traditionellt sätt hade detta kunnat vara optimalt för utbildningen av elever på ridskolor.

Förr tog det minst fem år att bli auktoriserad ridlärare och det ingick lite pedagogik och ledarskap samt relativt mycket ridkonst för att bli godkänd. (Annergård, pers. medd. 2016) Idag krävs mycket praktik, teoretisk kunskap och ridkonst för att bli godkänd

Svensk Ridlärare (Svenska Ridsportförbundet 2016c). Trots detta menar många av intervjupersonerna att tränarrollen har fått en betydligt högre status idag än vad ridlärarrollen har. Detta menar intervjupersonerna är konstigt då tränare har en kortare och mindre ingående utbildning än vad ridlärare har. En förklaring till detta kan vara något som Potrac, Jones & Armour (2002) skrivit om i sin studie av en fotbollstränare som menar att det är viktigt att som tränare ha stor kunskap. De menar vidare att det även är viktigt att kunna visa och använda sig av den kunskapen genom sina instruktioner och genom att ge svar på elevers frågor för att eleverna ska ha respekt för och lyssna på tränaren. Enligt ridsportförbundet (2016c) krävs endast tävlingsresultat, en viss ålder och hästskötarexamen för att kunna söka till C-tränarutbildningen. Det krävs ingen praktisk undervisningserfarenhet eller tidigare pedagogikkunskap (Svenska Ridsportförbundet 2016c). Vi ställer oss kritiska till detta och ifrågasätter om endast dessa kriterier är en lämplig grund för tränare. Vi ifrågasätter även om utbildningen är omfattande nog för att lära sig att kunna utbilda ryttare på ett bra sätt. En person som har tävlingsresultat på en viss nivå behöver inte vara lämplig att undervisa på samma nivå.

Vi ser också en skillnad i svar beroende på vilken utbildning de olika intervjupersonerna har gått. Sex av sju intervjupersoner har gått RIK på Strömsholm, och samtliga av dessa tycker att den utbildningen var mycket bra och att mycket från den borde tas tillbaka såsom den struktur och det säkerhetstänk som fanns då. En av de intervjuade har inte gått någon kurs på Strömsholm och hans uppfattning av den gamla utbildningen är inte alls positiv. Han vill inte att något ska tas tillbaka från det gamla utan tycker att det är bra nu. Om dessa uppfattningar beror på huruvida personerna har gått vissa utbildningar är svårt att säga då det är för få personer inblandade, men det kan vara en anledning. Ännu en anledning kan vara att de olika intervjupersonerna är olika involverade i dagens utbildningar och därmed har olika kännedom om dem, men detta är inget vi vet något om.

## **Medskick till framtiden**

Ett medskick från en av intervjupersonerna är att ge ridskolor olika kvalitetsnivåer, exempelvis tycker han att de bästa ridskolorna skulle få titeln ”masterridskola” för att kunder ska veta vad de kan förvänta sig av just den ridskola de söker sig till. För att detta medskick ska kunna fungera behövs ett system för att kunna gradera ridskolorna efter flera olika nivåer, vilket kan vara svårt att ta fram eftersom det är många faktorer som spelar in i kvalitén på ridskolan. Bland annat hade ridlärarna, anläggningen och hästarna behövt graderas för att bestämma nivån på ridskolan. Dock hade ett sådant system underlättat mycket för både kunder och ridskolor själva när det gäller exempelvis prissättning. Det hade också blivit lättare för ridskolor att anställa ny personal. Dock hade detta krävt mycket personaltid från den organisation som skulle ansvara över kvalitetsnivåerna och som skulle lägga in alla Sveriges ridskolor i ett sådant system. Det hade också krävts mycket pappersarbete och tid för ansvariga. Detta kostar mycket pengar vilket kanske inte finns i dagsläget. Det finns idag redan en kvalitetsmärkning för ridskolor, men denna finns endast i ett steg (Svenska Ridsportförbundet 2016d). Detta medskick hade kunnat ersätta den kvalitetsmärkning som finns idag men det hade behövt undersökas om det finns någon efterfrågan för dessa kvalitetsnivåer.

Några av intervjupersonerna förespråkar att det bör finnas uppfödare som riktar in sig på att föda upp ridskolehästar, samt att ridskolehästen ska få tillbaka sin status. De menar att ridsporten utvecklas mer och mer mot tävling, vilket leder till att de allra flesta uppfödare endast föder upp hästar för att de ska bli framgångsrika tävlingshästar. Problemet med detta kan vara att dessa hästar inte alltid lämpar sig för ridskola eftersom de ofta står för högt i blod, rör sig för stort eller hoppar med för mycket kapacitet för de orutinerade elever som ofta finns på ridskolan (Svenska ridsportförbundet 2012). Dessa hästar kan därför bli för svåra att rida på och hantera för elever. Intervjupersonerna tror att det finns en stor efterfrågan på hästar specifikt uppfödda för att passa på ridskola. Ett gott temperament, medelmåttiga gångarter och medelmåttig hoppförmåga är viktiga egenskaper för en ridskolehäst (Svenska Ridsportförbundet 2012). Därför är dessa egenskaper viktiga att ta hänsyn till i selekteringen av avelsdjur. Fredricson (2015) menar också att denna typ av uppfödning behövs idag. Hästar blir allt dyrare, vilket innebär att ridskolor idag inte har råd att köpa bra, lämpliga hästar till sin verksamhet (Fredricson 2015). Enligt Fredricson (2015) bör denna uppfödning ske genom att en större organisation väljer ut specifika ston och hingstar med egenskaper lämpade för ridskoleverksamhet. Han tycker att aveln kan ske genom fri betäckning för att ta bort seminkostnader. Denna typ av avel kan höja statusen för ridskolehästen igen, vilket kan anses vara viktigt för framtiden.

En av intervjupersonerna förespråkar att ridsportförbundets märkestagning ska användas mer på ridskolor och tror att detta skulle underlätta för ridläraren när det kommer till att sätta mål för sina elever. I ryttarmärkena ingår moment som hästkunskap och ridlära och det är stort fokus på säkerheten (Svenska ridsportförbundet u.å.). Dessa är de saker som många av intervjupersonerna lägger stor vikt vid i sin ridundervisning och är också det som de vill ska förbättras till framtiden. Detta tyder på att användandet av ryttarmärkena kan förbättra grundutbildningen på ridskolor. Majoriteten av intervjupersonerna hävdar att det behövs just bättre grundutbildning, struktur och en röd tråd på ridskolorna, vilket märkestagningen då främjar.

En intervjuperson tror att ridskolor som nischer in sig på andra discipliner än bara hoppning och dressyr kan få bättre lönsamhet. Hon tror att om någon är nyfiken på någonting så är denne beredd att betala för att få prova på det. Intervjupersonen menar att det hela tiden kommer upp nya inriktningar på ridning idag och att användningen av dessa olika inriktningar kan vara ett bra sätt att få elever att bli intresserade av en specifik ridskola där detta erbjuds. I det fall en ridskola väljer att nischas på detta sätt behöver inte det betyda att hela ridskolan måste hålla på med just den gren de väljer. Det kanske snarare kan vara mer lockande att ha vissa hästar och viss personal utbildade inom grenen och att lägga några lektioner i veckan åt just detta. Dagens ridskolor är ofta snarlika och riktar in sig på dressyr och hoppning (Lundesjö-Kvart 2013) och i valet av ridskola kan faktorer som avstånd hemifrån och pris spela roll. Vi tycker att det snarare borde vara kvalitén och eventuell inriktning på ridskolan som främst bör påverka valet. Thorell et al. (2016) menar att ridskolor kan ha svårt att göra större förändringar i sin ridundervisning då det kan innebära för stora ekonomiska kostnader för dem. Att nischas sin ridskola skulle innebära antingen ny personal, som är utbildad inom den inriktning ridskolan väljer, eller att aktuell personal behöver vidareutbildas. Båda dessa alternativ kostar pengar. Dessutom hade det även behövts antingen nya hästar som är utbildade för den

nya inriktningen, alternativt hade hästar behövts utbildas av lämpligt utbildad personal. Även detta hade kostat ridskolan pengar. Alltså kan detta vara svårt att göra på vissa ridskolor på grund av brist på ekonomiska resurser.

En av intervjupersonerna säger sig använda ett lärlingssystem som han ser används mycket framgångsrikt i andra länder. Det är ett system han förespråkar eftersom ridning och hästhantering är mycket praktiskt. Lave och Wenger (1991) menar att lärlingssystem ofta baseras på härmande och kopierande och förespråkar istället ett klimat där möjligheten att experimentera och vara kreativ finns såsom de menar att det är i den moderna undervisningen idag. De menar att ett lärande baserat på en enstaka persons verklighet kan bli ensidigt. De menar vidare att ett lärandeklimat som främjar elevens egna möjligheter att försöka och i vissa fall även misslyckas ses som en viktig komponent av lärandet i modern undervisning.

Både SRL, RIK och hippologprogrammet innehåller mycket lärande i form av praktik (Svenska Ridsportförbundet 2016; Annergård 2016; Sveriges Lantbruksuniversitet 2016). Eftersom ridning och hästhantering handlar mycket om praktiska färdigheter och kunskaper tror vi att lärlingssystem kan vara ett lämpligt sätt att utbilda elever på. Genom detta lärlingssystem får eleven mycket praktisk utbildning inom både hästhantering och ridkonst. Eleverna får mycket erfarenhet av olika situationer med hästar som kan vara värdefulla. Även elever som vill satsa på sin ridning eller som kanske själva vill bli ridlärare eller tränare kan använda sig av detta system för att få en bra grund att stå på innan de går vidare och söker till en utbildning eller ett jobb. Det kan vara ett bra sätt att individanpassa utbildningen och på detta sätt tror vi att nivån på ridlärare och tränare kan höjas. Det kan dock vara viktigt att reflektera över Lave och Wengers (1991) sätt att se på lärande. Lärandeklimatet kan lätt bli ensidigt och endast baseras på en persons kunskap och erfarenheter (Lave och Wengers 1991). Ett lärande baserat på endast en persons verklighet kan lätt bli missvisande då eleverna själva inte får samma möjlighet att leta kunskap (Lave och Wengers 1991). Att lära och efterlikna ett bra lärlingssystem kan vara fördelaktigt men det betyder inte att det inte finns andra bra utbildningssystem att efterlikna. Fördelaktigt kan därför vara att kombinera ett lärlingssystem med den enligt Lave och Wengers (1991) mer moderna undervisningen.

Enligt Lundesjö-Kvart (2013) är det vanligast att elever rider en gång i veckan. En av intervjupersonerna vill utveckla detta och tror att ett vinnande koncept kan vara att låta eleverna rida fler gånger i veckan och istället kortare, mindre intensiva lektioner med fler i grupperna. Lundesjö-Kvart (2013) styrker detta då ungefär hälften av ridlärarna i hennes studie betonar vikten av elevernas ”timmar i sadeln”. De menar att mycket inom ridning går ut på att just öva och hitta en känsla. Eftersom lektionerna blir kortare borde detta innebära att kostnaderna för lektionerna minskar så att eleverna fortfarande kan ha råd att rida fler gånger i veckan. Intervjupersonen menar att med detta får eleverna mer grundutbildning på kortare tid. Detta hade kunnat vara ett utmärkt alternativ för de något yngre barnen som ännu inte kommit speciellt långt i sin ridning. För de äldre ungdomarna som har kommit längre och börjat inverka mer på sina hästar kan de kräva mer av sina lektioner och då behöver ha mindre grupper och längre ridtider för att känna att de utvecklas. Detta kan relateras till Lundesjö-Kvart (2013) som skriver att de mer engagerade och duktiga barnen ofta rider i ”träningsgrupper” som är mer intensiva och

har längre riddtid. När de kommit till denna högre nivå kan både nischade ridskolor och lärlingssystem vara alternativ till den traditionella ridskolan.

En intervjupersons medskick till framtiden är att använda 30-minuters-lektioner då eleven rider ensam vilket han själv använder sig av i sin tränarroll. Med denna typ av träning menar han att eleven utvecklas mycket fortare jämfört med vad den hade gjort i en traditionell grupp med fem eller sex elever som då pågår i 45-60 minuter (Lundesjö-Kvart 2013). Detta tror vi kan vara ett bra upplägg på träning för elever som satsar på sin egen ridning eftersom att de då kan få vägledning genom hela lektionen och få all uppmärksamhet och hjälp de behöver. Däremot kan detta vara svårt att genomföra ur ett ekonomiskt perspektiv då eleverna bör behöva betala ett högre pris för dessa lektioner trots att lektionerna blir kortare. Detta beror på att tränaren ska få ut samma lön som om det var en mer traditionell träningsgrupp. Alternativt kan tränaren behöva ha många fler träningar för att uppnå samma lönsamhet. Bore & Lindströms (2015) examensarbete handlar om vilka faktorer som påverkar ridskolors lönsamhet. Där skriver de att hästar på ridskola minst bör gå drygt två timmar per dag för att ridskolan ska bli lönsam. På ridskola skulle detta innebära att hästarna behöver gå fyra eller fem 30-minuterslektioner om dagen. Har en ridskola då ett stort antal hästar kommer inte dygnets timmar att räcka för att hålla alla de lektioner som hade behövts. Dessutom kommer de elever som rider på dessa lektioner behöva betala lika mycket som en hel grupp hade behövt betala för 30 minuter för att ridskolan skulle få lönsamhet. Däremot hade detta kunnat vara ett alternativ att använda som komplement till den ordinarie verksamheten. En form av detta används redan på ridskolor idag som ”privatlektioner” (Lundesjö-Kvart 2013). Trettio-minuters-lektionerna är ett bra exempel på att även den äldre generationen, som anser att undervisningen var bättre förr, ändå är nytänkande och har nya förslag på hur strukturen på utbildning kan förbättras i framtiden.

## **Intervjupersonernas yrkesroll**

Intervjupersonerna är mycket positiva till att bli intervjuade. De märks att de tycker om att prata om sin yrkeskarriär och sina erfarenheter. De svarar ofta med långa utvecklade svar som inte alltid bara besvarar frågan utan även tar upp aspekter som vi inte hade tänkt på. De flesta av intervjupersonerna har mycket åsikter och bestämda uppfattningar gällande ridutbildning. De flesta antydde att undervisningen var bättre förr och att främst ridlärarutbildningen och säkerheten i dagens undervisning har försämrats. De förespråkar disciplin, raka kommandon och mycket envägskommunikation. De menar att grundutbildningen har tappats bort i takt med att säkerheten försämrats och disciplinproblemen ökat. Majoriteten av intervjupersonerna hävdar att detta även speglar ridlärarnas yrkesroll idag. Intervjupersonerna menar att de som blir utexaminerade ridlärare idag saknar både säkerhetstänk och disciplinhantering och når heller inte upp till samma nivå i ridkonst som förr. Enligt Lundesjö-Kvarts studie (2013) finns det många olika typer av ridlärare idag. Det finns de som använder ett mjukt och lugnt förhållningssätt med långa förklaringar som försöker beskriva en känsla. Dessa menar hon har ett väl utvecklat pedagogiskt språkbruk. Det finns även de som anser att ansvaret att lära ligger hos eleven själv och använder korta och raka instruktioner (Lundesjö Kvart 2013). Alla intervjupersoner hävdar sig ha mycket kunskap om hur utbildningar och ridlärare ser ut idag men enligt intervjuerna undervisar endast tre av sju personer



fortfarande aktivt. Det innebär att majoriteten av intervjupersonerna kanske inte är lika insatta i undervisningen idag som de varit innan trots att de hävdar det. Detta kan leda till att deras uppfattningar om hur det faktiskt ser ut idag inte stämmer överens med verkligheten.

## **Metod och genomförande**

### **Muntlig historia**

Intervjupersonerna berättar i intervjun om sina egna minnen, erfarenheter och hur de uppfattar sin verklighet. Problemet med detta är att minnen bleknar med tiden, och hur de uppfattar vissa situationer och händelser kan förändras med tiden och därmed blir det som de intervjuade uppfattar som sin verklighet inte alltid helt sanningsenlig (Lajos 2006). Därför har intervjuerna jämförts med varandra och med litteratur för att säkerhetsställa reliabiliteten i studien. Dock bör läsaren ha i åtanke att svaren på intervjuerna är *uppfattningar* av de händelser som har skett och bör därför tolkas därefter.

### **Fenomenografi**

Olsson & Sörensen (2007) beskriver den kvalitativa analysen genom tre steg där steg ett är att söka efter relevanta uttalanden, steg två är att analysera dessa uttalanden i förhållande till det sammanhang de förkommit i och steg tre är att jämföra meningsinnehållet i dessa.

I denna studie användes dessa tre steg vid analysen av intervjuerna. Detta underlättade vid analysen då den blev strukturerad och mer lättarbetad. Intervjuerna blev tydligare och den relevanta information som fanns blev lättare att hitta, lättare att jämföra med övriga intervjuer och lättare att tolka.

### **Intervjuer**

Intervjuerna hölls antingen via telefon eller personligen. Då det via telefon är omöjligt att läsa ansiktsuttryck och kroppsspråk kan svaren ha blivit annorlunda jämfört med om intervjun hölls personligen. De som intervjuades via telefon verkade ha något svårare att förstå frågor och specifika uttryck jämfört med de som intervjuades personligen. Dessutom hade de ibland svårt att höra vad vi sa då högtalaren på telefonen gjorde att ljudet blev relativt lågt. Ibland bröts även samtalen en eller flera gånger vilket kan ha lett till att den intervjuade kom av sig och inte sade allt denne ämnade att säga. För att minimera felkällor hade samtliga intervjuer kunnat hållas på ett enhetligt vis antingen via telefon eller personligen.

De personliga intervjuerna hölls på en plats vald av intervjupersonen. En utav intervjuerna hölls då på en tävlingsplats under en tävling. Detta innebär att det var en hel del störningsmoment runt omkring och många avbrott under intervjun vilket kan ha lett till annorlunda svar jämfört med om intervjun hade hållits på en plats utan dessa störningsmoment.

Vissa av de intervjuade hade svårt att tolka en del av de frågor som ställdes, vilket innebär att vissa frågor inte alltid blev helt besvarade. Det användes också relativt moderna begrepp vilka även de vissa hade svårt att förstå. Detta ledde till att vi fick

förklara de frågor och begrepp som användes, men om detta uppfattades helt som vi menade är svårt att veta. För att få fram en bättre intervjumall hade det behövts fler provintervjuer med personer som uppfyllde kriterierna innan studien startade.

## **Slutsats**

Den äldre generationen beskriver att de har behövt anpassa sin ridundervisning efter de elever som finns idag. Undervisningen har gått från att vara strikt och auktoritär till att bli mer öppen och mild, vilket genomsyrar både genomgångar och instruktioner. De menar att utvecklingen av klimatet i den svenska skolvärlden har påverkat dagens elever och därmed också den äldre generationens undervisning i ridhuset. Den äldre generationen tycker att ridundervisningen var bättre förr. De syftar då till att säkerheten var mer disciplinerad, ridlärarutbildningarna hade högre kursmål för ridkonst och att eleverna inte hade samma ifrågasättande attityd. Vi är inne i ett paradigmskifte där den yngre generationens elever möter den äldre generationens lärare, vilket kan leda till kommunikationsmissar och feltolkningar. Trots det ibland konservativa synsättet har intervjupersonerna många tankar att förmedla till framtiden angående fokus på struktur, grundutbildning och säkerhet, att arbeta mer med mål, att ge mer status åt ridskolehästarna samt vikten av hästens välmående.

## **Förslag till framtida studier**

Det hade varit intressant att göra en kvantitativ studie där tränare och ridlärare pedagogik jämfördes, då vi har sett att det kan finnas en skillnad mellan dessa två yrkeskategorier. Det hade också varit intressant att undersöka skillnaden mellan olika utbildningsnivåer inom samma yrkeskategori för att se hur mycket de olika nivåerna skiljer sig från varandra. Vidare hade det varit intressant att jämföra olika generationers pedagogik inom samma yrkeskategori och utbildningsnivå för att se skillnaden mellan dessa.

Det hade varit intressant att göra en jämförande studie mellan den traditionella undervisningen och de 30-minuters-lektioner en av intervjupersonerna använde sig. Detta för att undersöka hur vida utbildningskurvan skiljer sig mellan de olika metoderna och för att se om 30-minuters-lektioner kan vara en metod att använda sig av i framtiden.

## **POPULÄRVETENSKAPLIG SAMMANFATTNING**

### **Från att ändra ryttaren till att ändra hästen – tränare och ridlärare kritiserar den förslappade ridundervisningen**

Sämlre säkerhet, ifrågasättande elever och borttappad grundutbildning, det är vad den äldre generationen tycker om dagens ridundervisning. Men trots det har de också många idéer och förslag till förbättringar till framtiden, det visar en studie av två hippologstudenter vid SLU. I studien, som gick ut på att ta tillvara på och sprida all den kunskap och de erfarenheter några av landets mest rutinerade ridinstruktörer besitter, intervjuades sju personer med antingen ridlärar- eller tränarbakgrund. Alla hade en lång, gedigen hästbakgrund och var minst 65 år gamla.

## **Från lydiga till ifrågasättande elever**

När den äldre generationens ridinstruktörer möter den nya generationens elever uppstår det lätt kommunikationskrockar. Förr visade ifrågasättande brist på respekt och elevernas ständiga ifrågasättande idag är därför en av de saker som den äldre generationen inte gillar. Dessutom har skolvärlden och dess disciplinproblem självfallet smittat av sig till ridskolan menar de. Eleverna kommer inte i tid längre, de använder hästen som ett tävlingsredskap och grundutbildningen är som bortblåst. Mycket av de gamla militära traditionerna genomsyrade ridundervisningen förr, vilket speglar de flesta av intervjupersonerna.

- Elever idag ifrågasätter, orkar inte, tar inte saker på allvar. De förstår inte sin egen utveckling och har inget perspektiv på sin egen utbildning. De känner inte målet! Förstår inte! Bara går där, får lite lektioner, och bara ser trötta ut. Det är ju hemskt alltså... Jämfört när vi var unga, säger en av de intervjuade.

## **Svagt häst- och ridlärarmaterial på ridskolorna**

Många tycker att det svaga hästmaterialet till ridskolan och den nya okunskapen bland ridlärare har försämrat dagens ridundervisning. De tycker att ridlärarutbildningen idag behöver skärpas och bli bättre och mycket av det som var på ridlärarutbildningen förr tycker de kan tas tillbaka. Det är svårt att hitta hästar till ridskolorna idag och de många kallblod och tunga hästar som finns bland ponnyerna och varmblooden är ett resultat av det. Dessa hästar är svårare för eleverna att lära sig rida på. Dessutom tycker de intervjuade i studien att säkerheten på ridskolorna idag är skrämmande dålig, ridlärarna har ingen koll alls på varken sina elever eller hästar. En av intervjupersonerna exemplifierar detta och tycker sig se hårresande exempel idag på ridskolor. Bland annat finns det inte något som helst säkerhetstänkande och eleverna kommer dragandes in med hästarna i manegen, rider hur som helst, ställer upp var som helst och sätter igång att rida innan alla är klara och såna här saker.

## **Men det finns hopp!**

Trots den ofta negativa klangen på utlåtandena har många av de intervjuade flera nytänkande förslag och idéer till framtiden. Varför inte låta elever med egna hästar rida 30-minuters-lektioner med fokus på utveckling av häst och ryttare? Eller låta ridskolans elever rida kortare pass men fler gånger i veckan? De ser med positiva ögon på nischade ridskolor, ryttarmärkestagning för ökad grundutbildning och en tydlig röd tråd i undervisningen för att ta tillbaka den struktur som de menar var tydligare förr.

## **FÖRFATTARENS TACK**

Vi till tacka vår handledare Susanne Lundesjö-Kvart för allt stöd hon har gett oss under denna period, vår examiner Gabriella Thorell samt vår opponent Karin Moberg Granström för all hjälp och alla tips vi fått av dem. Vidare vill vi också tacka kursledare Karin Morgan. Främst vill vi tacka alla intervjuade för deras öppenhet och engagemang under intervjuerna.

## REFERENSER

### Litteratur

- Annerstedt, C., Peitersen, B. & Rønholt, H. (2001). *Idrottsundervisning – Ämnet idrott hälsas och didaktik*. Göteborg: Multicare Förlag AB och Forlaget Hovedland.
- Birke, L. & Bradnt, K. (2009). Mutual corporeality: Gender and human/horse relationships. *Women's Studies International Forum*, vol. 32 ss.189-197.
- Blokhuis Zetterqvist, M. (2006). *Pedagogik för ridlärare: Strömsholmsmetoden*. Strömsholm: Ridskolan Strömsholm.
- Blomquist, C & Röding, P. (2010). *Ledarskap – Personen, reflektionen, samtalet*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Boström, L. (1998). *Från undervisning till lärande*. Brain Books.
- Ekman, C. (1940). *Ridinstruktion*. Johanneshov: Hästbokhandeln.
- Forsberg, L. (2007). *Att utveckla handlingskraft – Om flickors identitetsskapande processer i stallet*. Luleå tekniska universitet. Institutionen för Pedagogik och lärande. (Licentiatuppsats 2007:43).
- Fredricson, J. (2015). *Ridkonsten genom tiderna: Utmaningar i framtiden*. Kap: Utmaningar.
- Hallén, E. (2011). *Ridsporten ur ett genusperspektiv – En förändring av dess förutsättningar under 1900-talets andra hälft*. Linnéuniversitetet (C-uppsats Historia).
- Hassler-Scoop, J-K. (2000). *Equestrian Instruction – An Integrated Approach to Teaching & Learning*. Nashville: Hilltop Farm.
- Hedenborg, S. (2015). Gender and Sports within the Equine Sector – A Comperative Perspectiv. *The International Journal of the History of Sport*, vol. 32, no.4, ss 551-564.
- Hedenborg, S. (2015). *Ridkonsten genom tiderna, En militär verksamhet med civila inslag 1850-1950*. Seminarium på Strömsholm.
- Hedlin, M. (2009). *Konstruktionen av kön i skolpolitiska texter 1948-1994, med särskilt fokus på naturvetenskap och teknik*. Umeå universitetet. Institutionen för matematik, teknik och naturvetenskap.
- Lajos, A. (2006). Muntlig historia: mer än vetenskap? *HumaNetten*, vol 18.
- Lawe, K. (2015). *Ridkonsten genom tiderna, Ridkonstens historia i ett europeiskt perspektiv*. Seminarium på Strömsholm.
- Linell, P. (1994). *Transkription av tal och samtal: teori och praktik*. Linköping: Linköpings universitet (Arbetsrapporter från Tema K, 1994:9)
- Lundesjö-Kvart, S. (2013). *Ridlärares pedagogiska praktik – En verksamhetsteoretisk studie*. Uppsala universitet. Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier.

- Maltén, A. (2003). *Att undervisa – En mångfasetterad utmaning*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Olsson, H. & Sörensen, S. (2007). *Forskningsprocessen – Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. 2. uppl. Lund: Författarna och Studentlitteratur AB.
- Persson, M. (2006). *Undervisningsmetoder och lärande – En jämförande studie av undervisningsmetoders bidrag till fakta- och analyslärande i samhällskunskap*. Malmö högskola. Lärarutbildningen.
- Plymoth, B. (2012). Gender in equestrian sports: an issue of difference and equality. *Sport in Society*. Vol 15, no. 4, ss. 335-348.
- Potrac, P., Jones, R. & Armour, K. (2002). It's All About Getting Respect': The Coaching Behaviours of an Expert English Soccer Coach. *Sport, Education and Society*, vol. 7, no. 2, ss. 183-202.
- Starrin, B. & Svensson, P-G. (1994). *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Svenska Ridsportförbundet. (2012). *Driva Ridskola*. 2 uppl. Stockholm: SISU Idrottsböcker.
- Thor Tureby, M. & Hansson, L. (2015). *Muntlig historia i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Thorell, G. & Hedenborg, S. (2015). Riding instructors, gender, militarism and stable culture in Sweden: continuity and change in the twentieth century. *The international journal of the history of the sport*.
- Thorell, G., Hedenborg, S., Stråhlman, O. & Morgan, K. (2016). From giving orders to engaging in dialogue: Military norms being challenged at the Swedish riding school. *International Review for the sociology of the sport*.

## Internet

- Florin, C. (2010). *Från folkskola till grundskola 1842-1962*.  
[http://www.lararnashistoria.se/sites/www.lararnashistoria.se/files/artiklar/Fr%C3%A5n%20folkskola%20till%20grundskola\\_0.pdf](http://www.lararnashistoria.se/sites/www.lararnashistoria.se/files/artiklar/Fr%C3%A5n%20folkskola%20till%20grundskola_0.pdf) [2016-09-12]
- Hästsportens folkhögskola. (2016). *Ridlärarutbildning SRL I*.  
<http://www.hastsportensfolkhogskola.se/utbildningar/ridutbildningar/ridlararutbildning-srl-i/> [2016-09-12]
- Linné, A. (2014). *Några vägval i lärarutbildningens historia*.  
<http://undervisningshistoria.se/nagra-vagval-i-lararutbildningens-historia/> [2016-09-13]
- Lusitano portal (u.å.). *The history of Dressage through the riding masters*.  
<http://lusitanoportal.com/history-dressage-riding-masters/> [2016-09-12]
- Ridskolan Strömsholm. (u.å.). *Hippologprogrammet*.  
<http://www.stromsholm.com/blog/utbildning/hippologprogrammet/> [2017-01-08]

- Svenska Ridsportförbundet. (2014a). *Mastertränare för svensk ridsport*.  
<http://www.ridsport.se/Utbildning/Nyheter/2014/09/Mastertranareforsvenskridsport/>  
 [2017-01-12]
- Svenska Ridsportförbundet. (2014b). *Kompetensbeskrivning för Diplomerad B-tränare*.  
[http://www.ridsport.se/ImageVaultFiles/id\\_21887/cf\\_559/Diplomerad%20B-tr%EF%BF%BDnare%202012.PDF](http://www.ridsport.se/ImageVaultFiles/id_21887/cf_559/Diplomerad%20B-tr%EF%BF%BDnare%202012.PDF) [2017-01-12]
- Svenska Ridsportförbundet. (2016a). *Hästen som yrke*.  
<http://www3.ridsport.se/Utbildning/Hasten-som-yrke/> [2016-09-12]
- Svenska Ridsportförbundet. (2016b). *Statistik och kortfakta om ridsport*.  
<http://www3.ridsport.se/Svensk-Ridsport/Statistik/> [2016-09-13]
- Svenska Ridsportförbundet. (2016c). *Kompetensbeskrivning för ridlärare*
- Svenska Ridsportförbundet. (2016d). *Framtidens ridskolor säkrar kvalitén*.  
<http://www.ridsport.se/RidklubbRidskola/Kvalitetsmarkning/> [2017-01-11]
- Svenska Ridsportförbundet. (2016f). *Handbok för A-, B- och C-tränare! Samt anvisningar för tränarutbildningen*.  
[http://www.ridsport.se/ImageVaultFiles/id\\_21889/cf\\_559/Handbok%20A%20B%202020C%20tr%20uppdaterad%2020111221%20utg%207%20%2020\\_2\\_.PDF](http://www.ridsport.se/ImageVaultFiles/id_21889/cf_559/Handbok%20A%20B%202020C%20tr%20uppdaterad%2020111221%20utg%207%20%2020_2_.PDF)  
 [2017-01-08]
- Svenska Ridsportförbundet. (2016g). *Kompetensbeskrivning för Diplomerad C-tränare*.  
[http://www.ridsport.se/ImageVaultFiles/id\\_21888/cf\\_559/DiplomeradC-tr-nare\\_uppdat2015.PDF](http://www.ridsport.se/ImageVaultFiles/id_21888/cf_559/DiplomeradC-tr-nare_uppdat2015.PDF) [2017-01-12]
- Svenska Ridsportförbundet. (u.å.a). *Ryttarmärken – Ridsportens utbildningsplan*.  
[http://www.ridsport.se/ImageVaultFiles/id\\_42746/cf\\_559/Ryttarmarken-utbildningsplan.PDF](http://www.ridsport.se/ImageVaultFiles/id_42746/cf_559/Ryttarmarken-utbildningsplan.PDF) [2017-01-12]
- Svenska Ridsportförbundet. (u.å.b). *Kompetensbeskrivning för Diplomerad A-tränare*.  
[http://www.ridsport.se/ImageVaultFiles/id\\_54701/cf\\_559/Diplomerad\\_A-tr-nare.PDF](http://www.ridsport.se/ImageVaultFiles/id_54701/cf_559/Diplomerad_A-tr-nare.PDF)  
 [2017-01-12]
- Sveriges Lantbruksuniversitet. (2014). *Antagningprov för hippolog – Kandidatprogram*.  
<https://www.slu.se/globalassets/ew/org/inst/hippo/anmalan/antagningsprov-hippolog-genomforande-aktuell---alla-inriktningar.pdf> [2017-01-08]
- Sveriges Lantbruksuniversitet. (2016a). *Hippologprogrammet*.  
<https://www.slu.se/institutioner/hippologutbildning/utbildning/> [2016-09-13]
- Sveriges Lantbruksuniversitet. (2016b). *Ridkonst och hästhantering - ridhäst I*.  
<https://student.slu.se/studier/kurser-och-program/kurser/?sprak=sv&anmkod=10233.1617> [2017-01-19]
- Sveriges Lantbruksuniversitet. (2016c). *Ridkonst och hästhantering - ridhäst II*.  
<https://student.slu.se/studier/kurser-och-program/kurser/?sprak=sv&anmkod=10238.1617> [2017-01-19]

Sveriges Lantbruksuniversitet. (2016d). *Ridkonst och hästhantering - ridhäst III*. <https://student.slu.se/studier/kurser-och-program/kurser/?sprak=sv&anmkod=10246.1617> [2017-01-19]

Sveriges Lantbruksuniversitet. (2017). *Hippolog*. <https://www.slu.se/utbildning/program-kurser/program-pa-grundniva/hippolog/> [2017-01-08]

### **Personliga meddelanden från**

Annergård, L. (2016). Intervju. Svenska Ridsportförbundet.

Esseen Söderberg, M. (2016). Intervju. Huvudlärare i dressyr, Ridskolan Strömsholm.

### **Opublicerat material**

Skog Hallgren & Danewid. (Ej publ.). *Att coacha ryttare – en intervjustudie av fyra meriterade tränares uppfattningar*. Examensarbete på kandidatnivå. Sveriges Lantbruksuniversitet, hippologprogrammet.

## **BILAGOR**

### **Bilaga 1. Intervjumall**

#### **Bakgrund**

*Vill du börja med att berätta om din bakgrund?*

Hur ser din hästbakgrund ut? Ridskola?

Egna meriter som ryttare?

Egna meriter som tränare/ridlärare?

Hur mycket har du arbetat med ridundervisning?

Påverkades du av ridfrämjadents startande, och av militärens avhästning?

#### **Utbildning**

*Har du gått någon utbildning till ridlärare/tränare?*

Vad? Vart? När? Övrig utbildning?

#### **Undervisningsmetoder**

*Hur brukar du lägga upp din ridundervisning?*

Beskriv upplägget på en ”vanlig” lektion!

Använder du dig av genomgångar? Hur?

Hur tänker du kring säkerhet under lektion?

Använder du dig av feedback?

Hur och när ger du instruktioner?

Hur arbetar du med mål och motivation hos dina elever?

*Har du förändrat din ridundervisning genom åren?*

På vilka sätt i så fall?

Hur har genomgångarna förändrats?

Hur har säkerhetstänket förändrats?

Hur har feedbacken förändrats?

Hur har instruktionerna och användningen av dessa förändrats?

Hur har arbetet med mål och motivation hos eleverna förändrats?

Har skolvärldens utveckling av undervisningsmetoder påverkat din ridundervisning? Hur i så fall?



## **Elever och hästmateriäl**

### ***Har eleverna förändrats över tid?***

Hur har deras förmåga att lyssna förändrats?

Hur har deras förmåga att ta instruktioner förändrats?

Hur har deras förmåga att kommunicera förändrats?

Hur har deras engagemang förändrats?

Hur har deras attityd förändrats? – Gentemot lärare, häst?

### ***Hur är en bra häst för ridundervisning?***

Hur är en bra lektionshäst/häst för träning?

Hur ser du på hästmaterialets utveckling?

Har det nya hästmaterialet följer/effekter i  
undervisningssituationer?

## **Framtid**

### ***Hur tror du hästnäringen i Sverige kommer utvecklas och därmed formerna för ridundervisning?***

Hur ser du på ridundervisningens framtid inom hästnäringen?

Hur kan ridundervisningen utvecklas?

Vilka former för ridundervisning tror du kommer finnas (ridskola, egen häst, grupper/individuellt osv...)

Vad har framtidens elever för förväntningar på ridlärare?

Hur ser du på övergången från militär undervisning till föreningsdriven ridskola och vart hamnar vi i framtiden?

### ***Ur ett pedagogiskt perspektiv, vad är viktigt att inte förlora i framtiden enligt dig? Vad har du för medskick till framtiden?***

### ***Kan du ge förslag på tre personer, varav minst en kvinna, som du tycker är lämpliga för oss att intervjua?***

## Bilaga 2. Statistik över hippologprogrammet

STATISTIK HIPPOLOGPROGRAMMET SLU  
Anna-Lena Holgersson, hippologenheten

		30+7+3	30+7+3	30+7+3	30+7+3	30+7+3	30+7+3
<b>Antal platser</b>							
<b>TREÅRIGT PROGRAM</b>		<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>
<b>Sökande</b>	<b>Totalt</b>	<b>120</b>	<b>122</b>	<b>135</b>	<b>220</b>	<b>202</b>	<b>335</b>
		124	131	141	232	211	358
Anmälningar 1:a	Ridhäst	95	103	110	187	170	280
Anmälningar 2:a o 3:e		0	0	7	2	1	6
Anmälningar							
Anmälningar							
Anmälningar 1:a	Travhäst	11	15	15	12	14	14
Anmälningar 2:a o 3:e		1	2	3	5	2	10
Anmälningar 1:a	Islandsh	17	13	22	21	18	41
Anmälningar 2:a o 3:e		3	6	1	7	6	7
Behöriga april	Totalt	59	46	56	234	211	188
Behöriga april	Ridhäst	47	41	44	92	102	150
Kompletterar					68	59	60
Ej behöriga					29	9	49
Behöriga april	Travhäst	2	2	3	3	9	16
Kompletterar					11	4	2
Ej behöriga					3	3	0
Behöriga april	Islandsh	10	5	9	12	14	22
Kompletterar					10	7	11
Ej behöriga					6	3	6
Kompletterar	Totalt	31	22	21	89	70	73
Ej behöriga	Totalt	20	52	62	38	15	55
Kallade till ant.prov	Totalt	89	70	76	206	195	310
Kallade till ant.prov	Ridhäst	72	64	65	170	161	255
Kallade till ant.prov	Travhäst	3	3	4	14	13	16
Kallade till ant.prov	Islandsh	14	6	10	22	21	39
Genomfört ant.prov	Totalt	75	57	56	116	95	92
Genomfört ant.prov	Ridhäst	60	52	46	101	83	79
Klarat antprov.		33	30	36	49	41	36
Godkänd i %		55%	58%	78%	49%	49%	46%
Genomfört ant.prov	Travhäst	3	3	2	5	5	3
Klarat antprov.		3	3	2	4	5	3
Genomfört ant.prov	Islandsh	12	2	8	10	7	10
Klarat antprov.		8	2	7	8	6	7
Antagna	Totalt	37	34	41	46	47	38
Antagna	Ridhäst	30	30	33	35	36	30
Antagna	Travhäst	2	2	1	3	5	3
Antagna	Islandsh	5	2	7	8	6	5
Reserver	Ridhäst	0	0	0	0	0	0

## Bilaga 3. Ridsportförbundets beskrivning av ridsportens ryttarmärkens fokusområden.

# FOKUSOMRÅDEN

Hästens- och ryttarens omvårdnad, hästkunskap, ridlära, fysträning, kostlära, etik och moral.

I Ryttarmärkena sätts stort fokus på hästens omvårdnad, ryttaren som idrottare, ryttarens kunskap om hästen samt ridning. Att göra ett enklare teoriprov för att stämma av sina kunskaper ingår som ett moment i märkena.

### FÄRDIGHETSUTVECKLING

Ryttarmärkena – på alla nivåer – har som mål att hitta gemensamma nämnare för grundutbildningen i dressyr och hoppning. Ska ryttaren utvecklas på bästa sätt är det viktigt att ryttaren får en bred grundutbildning att utvecklas vidare från. Betoningen ligger på sits, balans och följsamhet och där igenom en möjlighet att utveckla sin inverkan i såväl dressyr som hoppning. Detta förutsätter väl utbildade, lämpliga hästar som tillsammans med ridläraren ger ryttaren de bästa förutsättningarna.

### RIDPROV

- **Märke I och II.** För märke I och II rider ryttaren ett Caprilli-program som innehåller dressyr kombinerat med ridning över bomserier och/eller hoppning av enkelhinder.
- **Märke III.** För märke III rider ett specialprogram i dressyr. Ryttaren ska under periodens gång visa att han/hon behärskar att hoppa flera hinder i följd.
- **Märke IV.** För märke IV rider dressyrprogram LC:1 enligt särskilt bedömningsprotokoll. Ryttaren ska rida en bana med fyra hinder enligt särskilt bedömningsprotokoll.
- **Märke V.** Rider i dressyrprogram LC:1 eller LC:2 enligt tävlingsreglementet. Lägst 50 % av maxpoängen ska ha uppnåtts för att vara godkänd för märket. Ryttaren ska rida en bana med sex hinder i motsvarande 0,90/Lätt D-höjd enligt särskilt bedömningsprotokoll.
- **Brons.** Rider i lägst dressyrprogram LB:1 enligt tävlingsreglementet. Lägst 60 % av maxpoängen ska ha uppnåtts för att vara godkänd för märket. Ryttaren ska rida en bana med minst åtta hinder, 1,00/Lätt C för ponny, enligt särskilt bedömningsprotokoll.
- **Silver.** Rider i dressyrprogram lägst LA:4 enligt tävlingsreglementet. Lägst 60 % av maxpoängen ska ha uppnåtts för att vara godkänd för märket. Banhoppning med minst åtta hinder, 1,10/Lätt B för D-ponny, enligt tävlingsreglementet.
- **Guld.** Rider på kantar i dressyrprogram lägst MsvB enligt tävlingsreglementet. Lägst 60 % av maxpoängen ska ha uppnåtts samt minst ett rent galoppbyte ska visas åt vardera hållet för att vara godkänd för märket. Banhoppning med minst åtta hinder på 1,20 enligt tävlingsreglementet.

### Hästar

Märkestagningen får göras på samma eller olika häst/ar och/eller ponny/er. Provtagning vid de fem första märkena samt bronsmärket kan göras på ridhäst eller ponny. Provtagning för silvermärket görs på ridhäst eller D-ponny och guldmärket på ridhäst.

### Du som anordnare/ledare

Absolut viktigast är att du som ridlärare är engagerad och intresserad. En positiv inställning smittar av sig! Lyft gärna fram föreningens märkestagare på något sätt. Genom delmålen stämmer du som ridlärare av ryttarens förmåga att hantera både hästen och dess utrustning.

Inom samtliga fokusområden finns exempel på ämnen som kan diskuteras men det är du som utbildare som ansvarar och planerar för ett pedagogiskt upplägg enligt plan för ridutbildning.

Lycka till!

---

**DISTRIBUTION:**

**Sveriges Lantbruksuniversitet  
Hippologenheten  
Box 7046 750 07 UPPSALA  
Tel: 018-67 21 43**

**Swedish University of Agricultural Sciences  
Department of Equine Studies  
Box 7046 750 07 UPPSALA  
Tel: +46-18 67 21 43**

---